

विश्वका तामाङहरू एक हौ ! तामाङ सभ्यताको प्रवर्द्धन र विकास गरौ !!

ॐ॥ईश्वरुन्दिर्बिरुन्वा हुन्छ झेदुद॥

विषयगत समितिहरूको कार्ययोजना

**Global Action Plan of the Thematic Committees
(2024 to 2027)**

अन्तराष्ट्रिय तामाङ परिषद्
केन्द्रीय सचिवालय
काठमाडौं, नेपाल

अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ परिषद्
विषयगत समितिहरूको कार्ययोजना (२०२४-२०२७)

विषयक्रम

१. पृष्ठभूमि

२. विषयगत समितिहरूको कार्ययोजना

- २.१ सांस्कृतिक पुनःउत्थान समिति
- २.२ तामाङ भाषा, लिपि तथा शिक्षा प्रवर्द्धन समिति
- २.३ तामाङ अध्ययन, अनुसन्धान तथा क्षमता प्रवर्द्धन समिति
- २.४ तामाङ मानवअधिकार प्रवर्द्धन समिति
- २.५ तामाङ कला, साहित्य तथा इतिहास लेखन समिति
- २.६ अन्तर्राष्ट्रिय उच्च स्तरीय पञ्चाङ्ग समिति

३. अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ परिषद्को विश्व कार्य-योजना - परशुराम तामाङ

४. अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ परिषद्को समसामयिक विश्व परिस्थिति र प्राथमिकताहरू - डा. मुक्ता सिं लामा

५. अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ परिषद्को विभिन्न सम्मेलनहरूमा जारी घोषणा-पत्रहरू

- ५.१ प्रथम अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन (२००२) द्वारा जारी काठमाडौं घोषणा-पत्र (नेपाली)
- ५.२ प्रथम अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन (२००२) द्वारा जारी काठमाडौं घोषणा-पत्र (अंग्रेजी)

१. पृष्ठभूमि :-

तामाङ जातिको विश्वव्यापी साभा मञ्च अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ परिषद्को स्थापना सन् २००२ मा भएको थियो । त्यसयता हालसम्म परिषद्को पाँचवटा सम्मेलनहरू सम्पन्न भइसकेको छ । चौथो सम्मेलनसम्म परिषद्को नीति, कार्यक्रम र योजनाहरू पारित गर्ने कामहरू सम्पन्न भयो ।

यसक्रममा नेपालको काठमाडौँमा सम्पन्न पहिलो सम्मेलन (सन् २००२) ले अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ परिषद्को गठन, भारतको दार्जिलिङमा सम्पन्न दोश्रो सम्मेलन (सन् २००५) ले २० वर्षे तामाङ स्वः विकास योजनाको अवधारणा र तामाङ संस्कार संस्कृति निर्देशिका पारित गरेको थियो भने नेपालको काठमाडौँमा सम्पन्न तेश्रो सम्मेलन (सन् २०१३) ले १५ वर्षे अभियानमुलक रणनीतिक योजना र तामाङ आन्दोलनको अन्तर्राष्ट्रिय आयामः समिक्षा र भावी कार्यदिशालाई पारित गर्‍यो । यसैगरी भारतको पश्चिम बंगालस्थित मिरिकमा सम्पन्न चौथो सम्मेलन (सन् २०१८) ले तामाङ विश्व र भावी कार्यक्रम पारित गरेको थियो । पछिल्लोपटक थाइल्याण्डको बैंककमा सम्पन्न पाँचौँ सम्मेलन (सन् २०२२) ले अब यी सबै कार्यक्रम र योजनाहरूको प्रभावकारी ढंगले कार्यान्वयन गर्ने कार्ययोजना आवश्यक रहेको महसुस गर्‍यो । उक्त सम्मेलनले अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ परिषद्का प्राथमिकताहरू र विश्वव्यापी कार्ययोजनाको अवधारण पारित गरेको थियो । सोही अवधारणा अनुसार ९ वटा विषयगत समितिहरू गठन गर्ने निर्णय भयो । उक्त समितिहरूले आ-आफ्नो विषयहरूमा कार्ययोजना तय गरेर कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था विधानमा गरिए अनुसार नोभेम्बर ९-१०, २०२४ का दिन नेपालको काठमाडौँमा निम्न ६ वटा विषयगत समितिहरूको भेला सम्पन्न भई समितिहरूको संरचना निर्माण गरिनु साथै कार्ययोजना समेत पारित गरेको छ ।

१. तामाङ सांस्कृतिक पुनःउत्थान समिति,
२. तामाङ भाषा, लिपि तथा शिक्षा प्रवर्द्धन समिति,
३. तामाङ कला, संस्कृति, साहित्य तथा इतिहास लेखन समिति,
४. अध्ययन अनुसन्धान तथा क्षमता अभिवृद्धि समिति,
५. अन्तर्राष्ट्रिय उच्चस्तरीय तामाङ पञ्चाङ्ग समिति,
६. तामाङ मानव अधिकार प्रवर्द्धन समिति ।

भेलाबाट उल्लिखित समितिहरूको आ-आफ्नो विषयमा आगामी ३ वर्षे विश्वव्यापी कार्ययोजनाहरू पारित गर्दै सबै समितिको संरचनाहरू निर्माण गर्ने काम समेत सम्पन्न गरेको छ । बाँकी समितिहरूमा प्रवासी समन्वय तथा सुरक्षा संरक्षण समिति, वातावरण तथा तामाङ स्वःविकास समिति र तामाङ विकास कोष निर्माण समितिको भेला पनि विभिन्न मुलुकहरूमा आयोजना गरी कार्ययोजना पारित गर्दै जाने तयारी गरिरहेको छ ।

विषयगत समितिहरूले परिषद्को सदस्य संस्थाहरूसँग आवश्यक समन्वय गरी प्रभावकारी कार्यान्वयनको पहल तत्काल गर्नुपर्ने भएकाले यो कार्ययोजना पुस्तकको रूपमा प्रकाशित गरिएको हो । यसका साथै परिषद्ले विगतमा पास गरेका केही महत्वपूर्ण दस्तावेजहरू समेत यस पुस्तकमा समावेश गरिएको छ ।

२. विषयगत समितिहरूको कार्यजना

२.१ सांस्कृतिक पुनःउत्थान समिति तीन वर्षे कार्ययोजना (२०२४-२०२७)

क्र.सं.	कार्यक्रम	जिम्मेवारी	स्रोत परिचालन	अवधि	कैफियत
१.	हृई तथा स्वांगेभाई सम्बन्धी विस्तृत अध्ययन, छलफल तथा अनुसन्धान गरी विश्व-व्यापी प्रचारप्रसार गर्ने ।	नेपाल तामाङ ताम्बा घेदुङ (ताम्बा संघ नेपाल), अखिल भारतीय तामाङ बौद्ध संघ, विभिन्न देशहरूस्थित अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ परिषद्का सदस्य संस्थाहरू ।	विभिन्न देशहरू स्थित सरकारी निकाय तथा दाता संघ-संस्थाहरू, निजी दाताहरू आदि ।	६ महिनादेखि एक वर्ष : आआफ्नो हृइ (थर) समिति बनाएर सूचना संकलन गर्ने । दोस्रो वर्ष : विभिन्न थरहरूसँग सम्बन्धित भेला गर्ने । तेस्रो वर्ष : हृई तथा स्वांगेभाई सम्बन्धी निर्देशिका तयार गर्ने ।	
२.	तामाङ संस्कार संस्कृति निर्देशिकामाथि बृहत विचार विमर्श/अन्तर्क्रिया गरी आवश्यक संशोधनसहित अर्को महाधिवेशनमा पास गर्नेगरी मस्यौदाको तयारी गर्ने ।	ताम्बा संघ नेपाल, नेपाल तामाङ ताम्बा घेदुङ, अखिल भारतीय तामाङ बौद्ध संघ, नेपाल तामाङ बोन्पो घेदुङ, नेपाल तामाङ लामा घेदुङ ।	सरकारी निकायहरू, अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ परिषद्का सदस्य संस्थाहरू र तामाङ समुदायसँग जोडिएका संस्थाहरू ।	एक वर्ष : निर्देशिकासम्बन्धी अन्तर्क्रिया कार्यक्रम गर्ने । दोस्रो वर्ष : संशोधित निर्देशिकाको मस्यौदा तयार गर्ने । तेस्रो वर्ष : परिषद्को छैठौं महाधिवेशनबाट प्रस्तावित मस्यौदा पास गर्ने ।	
३.	ताम्बा दर्शन, बोन्पो दर्शन र बौद्ध दर्शनसम्बन्धी अन्तर्क्रिया गरी जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने ।	नेपाल तामाङ घेदुङ, अखिल भारतीय तामाङ बौद्ध संघ, अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ परिषद् र तामाङ संघसंस्थाहरू ।	सरकारी निकायहरू, अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ परिषद्का सदस्य संस्थाहरू र तामाङ समुदायसँग जोडिएका संस्थाहरू ।	तीन वर्ष : ३ पटक गर्ने ।	
४.	तामाङ जनप्रतिनिधिहरूको बाहुल्यता रहेको वा जितेका ठाउँमा परम्परागत तामाङ संस्कार-संस्कृतिको प्रवर्द्धन र विकास गर्न कार्यक्रम/बजेट माग गरी कार्यान्वयन गर्ने ।	नेपाल तामाङ घेदुङको समन्वयमा सम्बन्धित पालिकामा बसोबास गर्ने तामाङहरू, अखिल भारतीय तामाङ बौद्ध संघ । (आ-आफ्नो देशमा गर्ने ।)	सम्बन्धित संघ-संस्थाबाट खर्च जुटाउने ।	प्रत्येक वर्ष पालिकाको योजना तथा नीति निर्माण गर्नुभन्दा अगाडि । (पुष मसान्तअघि) । तीन वर्ष : वर्षको एक पटक ।	
५.	हरेक तामाङ बस्तीमा तामाङ सांस्कृतिक केन्द्र/भवन/संग्रहालय	नेपाल तामाङ घेदुङ र विभिन्न तामाङ संघसंस्थाहरू र अखिल	नेपाल तामाङ घेदुङ र विभिन्न तामाङ संघ-	पहिलो वर्ष : सम्बन्धित सरकारहरूसँग यसबारे सम्भावनाहरूको खोजी गर्ने ।	

	आदि निर्माण गरी हाम्रो परम्परागत ल्होसार, संस्कार-संस्कृति, थाङ्का, भेषभूषा, चाडबाड, बौद्ध दर्शन, ताम्बा दर्शन, बोन दर्शन आदिबारे नियमित बैठक-भेला गराएर छलफल, प्रचार-प्रसार, अन्तरक्रिया आदि गर्ने गराउने ।	भारतीय तामाङ बौद्ध संघ (आ-आफ्नो देशमा गर्ने ।)	संस्थाहरूको समन्वयमा केन्द्र, प्रदेश र स्थानीय सरकारसँग बजेट माग गर्ने, अखिल भारतीय तामाङ बौद्ध संघ ।	दोस्रो वर्ष : सम्भावना वा यथार्थ परिस्थिति अनुसार पूर्ण योजना (बजेट, नक्सा आदि) सम्बन्धित निकायमा पेश गर्ने । तेस्रो वर्ष : प्राप्त हुने बजेट अनुसार काम अगाडि बढाउने ।	
६.	तामाङ-तामाङबीच राष्ट्रिय एवम् अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा नियमित सम्पर्क सम्बन्ध बढाउन सांस्कृतिक पुनःउत्थान सञ्जाल बनाई देश-देश बीच सांस्कृतिक आदान-प्रदान कार्यक्रमहरू नियमित संचालन गर्ने ।	अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ परिषद्सँग आवद्ध सबै देशका सदस्य संघसंस्थाहरू ।	अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ परिषद्सँग आवद्ध सबै देशका सदस्य संघ, संस्थाहरू ।	पहिलो वर्ष : नेपालले आमन्त्रण गर्ने । दोस्रो वर्ष : भारतले आमन्त्रण गर्ने । तेस्रो वर्ष : छलफल गरेर अन्य देशले आयोजना गर्ने ।	
७.	तामाङ सांस्कृतिक लोक कथाका नायक एवम् डम्फुका आविष्कारक म्हेमे पेङ दोर्जेको एकरूप आकृति परिकल्पनाको निर्णय गरी उहाँको सालिक, पोस्टर आदि निर्माणमा व्यापकता ल्याउने ।	नेपाल तामाङ घेदुङ, विभिन्न तामाङ संघ, संस्थाहरू र अखिल भारतीय तामाङ बौद्ध संघ तथा अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ परिषद्को सदस्य संस्थाहरू ।	नेपाल तामाङ घेदुङ र विभिन्न तामाङ संघ-संस्थाहरूको समन्वयमा केन्द्र, प्रदेश र स्थानीय सरकारसँग बजेट माग गर्ने, अखिल भारतीय तामाङ बौद्ध संघ ।	एक वर्षभित्र : एकरूप आकृति तयार गरी सार्वजनिककरण गर्ने । दोस्रो र तेस्रो वर्षभित्र : सालिक तथा पोस्टर निर्माण गरी व्यापक प्रचारप्रसार गर्न पहल एवम् समन्वय गर्ने ।	

(ग) सांस्कृतिक पुनःउत्थान समिति :-

१. संयोजक - डा. संग्राम सिं लामा ब्लोन, नेपाल
२. सचिव - उजिर सिंह तामाङ, भारत
३. सदस्य - पासाङ दोर्जे मोक्तान (अध्यक्ष, नेपाल तामाङ ताम्बा घेदुङ)
४. सदस्य - सजिना मोक्तान लामा, जापान
५. सदस्य - विशाल योन्जन, क्रोएसिया
६. सदस्य - उत्तर दोङ, उत्तर अमेरिका
७. सदस्य - शिव तामाङ, युएई ।

सहभागीहरूको विवरण

(क) विदेश (जुम) बाट सहभागी :-

१. विशाल योन्जन - क्रोएसिया
२. उत्तर दोड - अमेरिका
३. शंकर गोले - इजरायल
४. शिव तामाङ - युएइ
५. श्याम ल्हो तामाङ - स्पेन/साइप्रस
६. फुर्साङ लामा - रोमानिया
७. राम लामा - बेल्जियम
८. पासाङ रुम्बा - माल्टा
९. गोपाल योन्जन - पोर्चुगल
१०. सजिना मोक्तान लामा - जापान
११. हवालचन्द्र लामा - जापान
१२. चम्पाडोल्मा लामा - थाइल्याण्ड
१३. लक्यान लामा - अमेरिका
१४. कुमार स्याङ्तान तामाङ - बेलायत

(ख) प्रत्यक्ष सहभागी :-

१. डा. संग्राम सिं लामा ब्लोन - संयोजक, नेपाल
२. धावा वाङ्गेल मोक्तान - अध्यक्ष, ताम्बा संघ नेपाल
३. पासाङदोर्जे लामा मोक्तान - अध्यक्ष, नेपाल तामाङ ताम्बा घेदुङ
४. महावीर लामा डार्देन - नेपाल तामाङ ताम्बा घेदुङ
५. टंकबहादुर घिसिङ - नेपाल तामाङ ताम्बा घेदुङ
६. सडमाला ग्यावा तामाङ - नेपाल तामाङ ताम्बा घेदुङ
७. पदम जिम्बा - नेपाल तामाङ बोन्वो घेदुङ
८. विकेश स्याङ्बा तामाङ - नेपाल तामाङ बोन्वो घेदुङ
९. मानध्वज वाईबा - नेपाल तामाङ बोन्वो घेदुङ
१०. घ्याम्जो तामाङ -
११. उजिर सिंह तामाङ योन्जन - अखिल भारतीय तामाङ बौद्ध संघ, भारत
१२. प्रताप बल तामाङ - अखिल भारतीय तामाङ बौद्ध संघ, दार्जिलिङ, भारत
१३. रामबहादुर दोड - सिक्किम तामाङ बौद्ध संघ, भारत

१४. मिन घिसिड - पूरुवळल तलतलड डुडु संघ आसलत, डलरत
- १ॡ. रलकेनुदुर तलतलड - तलेसलतल
- १ॢ. सनुतुष डुडुऑन तलतलड - डतुरकलर, सैलुड अनललडन

२.२ तामाङ भाषा, लिपि तथा शिक्षा प्रवर्द्धन समिति

ཨུམ་བུ་སྤུང་ལོ་ལ་ ཏ་མང་ ལྷོ་དུང་།

जाम्बुलीडखोरला तामाङ ग्हेदुड (अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ परिषद्)

INTERNATIONAL TAMANG COUNCIL (ITC)

कुड ग्येत्खोरसे स्हेडबा (केन्द्रीय सचिवालयको आयोजनामा)

ཏ་མ་ཐོ་གྱེ་ དོ་བ་ཏ་ཚོ་གྲ་ལ་ རྫོང་ལ་

तामथोक्यी दोप्ताछोकला जोम्ना

(विषयगत विज्ञ भेला)

། རེང་ མོ་ ལུ་སུཐེ་ ལྷོ་, མེ་ལོང་ལ་, ཚོང་གུ་ ཐེན་ ལུ་མེ་, ལུ་མ་ལོ་ཡང་གྱེ་ལྷོ་ २२(२०)།

(मुपुखी ल्हो, म्हेनीड-ला, छेपा कु थेन च्युओ; ज्याम्पेयाड ल्हो २८६०)

9-10 November, 2024, तदनुसार मिति २०८१ कातिक २४-२५ कुनु

५ ཏ་མང་ ལྷོ་གྲ་ ལྷོ་མེ་ ཐེན་ ལོ་བ་ཏ་ལ་ ལུ་མ་ལ་ ལ་ཏོ་ལེ་ ལྷོ་ལོང་ ལྷོ་ཏ་ལ་གྲ་ལོ།

(तामाङभाषा लिपि तथा शिक्षा क्षेत्रको भावी कार्य-योजना)

ལྷོ་གྲ་ལྷོ་མེ་, ལེ་ལེ་ ཐེན་ ལོ་བ་ཏ་ལ་ ལྷོ་བ་ཚོ་གྲ་།

ग्योत/ग्योओ, यीगी थेन लोप्ताड ल्हेछोक

(भाषा लिपि तथा शिक्षा विकास समिति)

सं. (सं.)	विषय/विवरण	कार्ययोजना	बजे ट	कार्यान्वयन	सहयोगी संस्था
१	तामाङ भाषा र लिपिको विकास र विस्तार	<p>१ ग्याल्खापरी तामाङ ताम छोत्पा, लोप्ताडरी छोत्पा, तामाङ तामरी याडतोसे याडतामकादे कीन्म्याडबा, छोर्बातामछोर्म्याडबा, म्हीयाडला यामतामसे पीन्वा छाडमाताम तामाङतामरी कीन्म्याडना लाबारी खाम्बा छाडमा बाड लासे (सरकारी कामकाजमा तामाङभाषाको प्रयोग, शिक्षा र सूचनाको हक आदि सबै क्षेत्रमा तामाङभाषामा जान्न, बुझ्न पाउने आधारभूत मानव अधिकारको प्रवन्धका लागि हरसम्भव गर्नु पर्ने पहल गर्ने।</p> <p>२. तामाङताम लोप्सी पीन्वा, राडनोन लोप्सीकीन्वा छेबुम देव स्योस्यो तेत्पा/तात्पा स्हेडबा (तामाङभाषा सिक्ने, सिकाउने, स्वअध्ययनका पुस्तक प्रकाशन गर्ने। प्रौढ, बालबालिका, किशोर तथा युवा लक्षित)।</p> <p>३. तामाङताम लोप्सी पीन्वा टी. व्ही. ग्येखोर डकुमेन्टी, रेडीयो ग्येखोर, थेन काटुन स्हेडबारी वाडथेन बाड पीन्वा (तामाङभाषा सिकाइका लागि श्रव्य-दृश्य, टि.भि., रेडियो, सामग्री -प्रौढ, बालबालिका, किशोरकिशोरी र युवा उपयोगि सामग्री उत्पादन गर्ने वा सघाउने)।</p> <p>४. नेपाल युल्सा थेन ग्याकार युल्साला छाडमा ग्लाला तामाङतामदा वाडना लासी तामाङ युल्बाला तामाङताम लोप्सी पीन्वा थेन गोना, छोर्ना लासीपीन्वा, तामाङला ठुडहाप, दोडहाप थेन केहापला ताम वाडनालासी मोबाअील "तामाङ अेपस्" थेन आअीटीसीला वेभसाइटी नोन अपटेट :हेडसी चु नोन तामथोला टारी दीरी पीन्वा ग्यातकादे सेडसे (सबै क्षेत्र नेपाल र भारत समेतको तामाङ भाषिक भेदलाई समेट्ने भाषा सिकाइ</p>		सबै स्थायी तथा राष्ट्रिय सदस्य संस्थाहरू	सम्बन्धित देशको सरकार एवं सदस्य संस्थाहरू

		<p>तथा तामाडजातिको उद्गम इतिहास लगायतको जानकारी समेटिएको मोबाइल “तामाड एप्स” निर्माण तथा वेभ साइटमा समेत अपडेट गर्ने यसै आधारमा निम्न कार्यहरू गर्ने) ।</p> <p>५. तामाडतामरी नाम्थार-छीग थेन प्राविधिक छीगकादेला छीगछेबुमदेब स्हेडबा (तामाड भाषाको परिभाषित तथा प्राविधिक शब्दकोश/शब्दावलीको निर्माण गर्ने) ।</p> <p>६. तामाडतामला ग्रेनकुड-छीगछेबुमदेब स्हेडबा ब्रीवा (तामाड भाषाको मानक-बृहत शब्दकोश निर्माण गर्ने)</p> <p>७. तामाड तामला ग्रेनकुड-ग्योत्साल स्हेडबा ब्रीवा (तामाड भाषाको मानक बृहत-व्याकरणको निर्माण गर्ने) ।</p> <p>८. तामयीगदा ल्हेना-छार्नालावान स्यान्दो यीगकादेदा नुन स्हेसा स्हेडबा(तामयिग लिपिको विकास गर्दै तामाड भाषाको लेखनमा प्रयोग भइरहेको सबै लिपिहरूको सम्मान गर्ने) ।</p>			
--	--	---	--	--	--

२	<p>ཏ་མཎ་ཏམ་དྲ་མར་ན་ ལ་བ། -संरक्षण तथा संवर्धन)</p>	<p>१. तामाड तामरी मुवा दाडबोला तामकादे, व्हाथी/लु, नाम्थार, ल्होर्यु, ब्रेल्लाम, ग्योतकाथीकादे तामाडतामरी तामयिगरीन हुप्वा, ब्रीवा तीप्लीड-प्रविधि (डिजिटाइजेसन) लाबा (तामाड ऐतिहासिक सामग्री, गीत, लोकगीत, लोकवार्ता, गाथा, कथा आदि साहित्यिक सामग्रीको संग्रह, तामाड लिपिमा लेखन, विद्युतिकरण विधिबाट संकलन संग्रह गर्ने) ।</p> <p>२. तामाड युल्वा, ग्योत/ग्योथी तामयीग थेन तामाडला छाडमा डोस्येवातामकादेला तामथोरी छोर्डान पीन्वा ग्येताड (लालतीरेम, लानीला तीरेम, लासोमला तीरेम) स्हेडबा। समग्र तामाड पहिचानका विषयमाथि महत्व र आवश्यकतालाई ध्यानमा राखी तामाड प्रौढ, किशोर र युवालाई अभिमुखिकरण गोष्ठी र तालिम दिने) ।</p>		सबै सदस्य संस्थाहरू	सबै सदस्य संस्थाहरू
---	--	---	--	---------------------------	---------------------------

		<p>३. सिर्जनात्मक लेखनलाई संवर्धन गर्न सक्रिय भाषिक संघ संस्था र प्रतिभाहरूलाई सहयोग गर्ने, प्रोत्साहन र सम्मान गर्ने ।</p> <p>४. तामाङ तामला ब्रीखेन, दोप्ता, लोप्खेन, गान्बा, ताम्बा, लामा लोपेन, तामाङ तामसोर स्योस्यो, रेडीयो, टीव्ही ग्येतांकादेदा तोत्सी पीन्बा वाङ थेन वाङ पीन्सी ह्येछेबा (तामाङ भाषाका स्रजक, लेखक, ताम्बा, विद्वान, शिक्षक, समाचार पत्रिका प्रकाशन आदि क्षेत्रमा क्रियाशील विज्ञहरूलाई प्रोत्साहन तथा सहयोग गर्ने) ।</p>			
३	<p>ཏ་མང་ཏ་མལ་ ལོ་པ་ལ་ ཏ་མང། तामाङ तामला लोप्ताङ (तामाङ भाषामा शिक्षा)</p>	<p>१. लोपखाडरी लोप्सी पीन्बा थेन नाम्सादीमरी लोप्बा लोप्ताङदा तोबा छेबुमदेव थेन लोप्ताङदा तोबा स्यान्दोस्हेकादे तात्पा थेन लोप्खेनकादे थोन्ना लोप्सीपीन्बा ग्येकादे लातोबा (औपचारिक तथा अनौपचारिक शिक्षाका सामग्री विकास तथा प्रकाशन, प्रशिक्षक-प्रशिक्षण तालिम कक्षा सञ्चालन गर्न सघाउने) ।</p> <p>२. ग्रेन लोप्खाडरी “तामाङ युल्बाला तामथोरी ख्यात्प्याङना लाबा थेन ग्रेन लोप्खाङकादेरी तामाङ तमख्यात्पा बो स्हेडबारी वाङलासे (विश्व विद्यालय तहमा ‘तामाङ अध्ययन’ विषयको तथा तामाङ भाषाको विभागको माग स्थापनामा जोड दिने पहल गरिदिने) ।</p> <p>३. लोप्ताङदा तोबा लोपछेबुमदेव थेन लोपदेछेबुम स्हेडबारी ग्यामडोन्वा/ओन्वा छेबुमदेव ब्रीबा स्हेडबारी वाङ थेन वाङ पीन्बा, ह्येलाबा ग्यात लासे (अध्ययन अध्यापनका लागि पाठ्यक्रम तथा पाठ्यसामग्री विकास गर्न र विद्यार्थी/शोधार्थीहरूलाई सहयोग गर्ने) ।</p> <p>४. तामाङ तामरी जाचा कोला कादेदा तोबा लोपछेबुमदेव थेन कोला ग्योतकाअिला देवस्योस्यो तेत्पा/तात्पारी वाङ थेन वाङ पीन्बा ग्येलाबा (तामाङ भाषामा उद्देश्यमूलक बाल-शैक्षिक तथा साहित्यिक सामग्री उत्पादनमा जोड दिने) ।</p>		सबै स्थायी सदस्य संस्थाहरू सम्बन्धि त देशका सरकारी निकाय	सबै स्थायी सदस्य देशहरूका सरकारी निकायहरू
३	<p>མོ་བ་སོ་བ། छोर्बासोर्बा</p>	<p>१. छोर्बा, सोर्बा थेन प्रविधिकादेरी तामाङग्योत/ग्योत्री छोत्सी बोर्बा (सूचना,</p>		सबै सदस्य संस्थाहरू	सबै सदस्य संस्थाहरू

		थाभीबा, म्राडबा, ताम्सोर स्योस्यो हुप्वा (तामाङ भाषाको अध्ययन, अनुसन्धान र अभिलेखालय स्थापना गर्ने र अभिलेखीय सामग्रीहरू सङ्कलन गर्ने, अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको तामाङ पुस्तकालयको स्थापना गर्ने र तामाङ अध्ययनसँग सम्बन्धी सबैखाले पुस्तक, पुस्तक संग्रहालय (Tamang book museum), पत्रपत्रिका र स्मारिका र श्रव्य, श्रव्य-दृश्य सामग्रीहरू संकलन गर्ने) ।			
		२. तामाङ भाषासम्बन्धी पुस्तक आदिको जानकारी दिन, परिचय कोश र भाषा ग्रन्थसूची (linguistic bibliography), विस्तारित ग्रन्थसूची (annotated linguistic bibliography) तयार गर्ने ।			
५	स्यान्दो लोलो ताम (विविध)	१. तामाङ तामरी मुबा छाडमा ब्रीबा, थोन्वा, तात्पा/तेत्पा स्योस्योकादे हुप्वा, तामाङसेराव देव, ग्योतला अीन्साअीकोपेडिया स्हेडबा तात्पा (तामाङ भाषासम्बन्धी सबै खाले वाङ्मयको संकलन, प्रकाशन, तामाङ भाषासम्बन्धी भाषा वैज्ञानिक ज्ञानकोश (linguistics encyclopedia) सम्पादन र प्रकाशन गर्ने) ।		केन्द्रीय सचिवालय	सबै सदस्य संस्थाहरू
		२. जाम्बुलीङकोररी मुबा तामाङ तामला ग्योअीठीमग्याम्से तामाङ लीडगुअीस्टीक सर्भे लातोसे (तामाङ भाषाको भाषिक भेदहरूको जानकारीको लागि अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा नेपाल, भारत, भुटान र म्यानमारका तामाङ भाषाको भाषा वैज्ञानिक सर्वेक्षण (Linguistics survey of Tamang Language) गर्ने र प्रकाशन गर्ने) ।			

थुम्ताम (निष्कर्ष)

जाम्बुलीङखोरला तामाङ ग्हेदुडला कुडठीमसे पीन्वा याडतामग्याम्से चु 'तामाङ ग्योत/ग्योअी, यीगी थेन लोप्ताङ छार्नालाबा छोक्पा' गीक्छा जोम्ना ग्याम्से स्हेडबा हीन्ना । चु छोक्पासे जाम्बुलीङखोररी तोदे/तोबाकादे तामाङताम, तामयीग थेन तामाङ तामला लोप्ताङ ल्हेना, छार्नालाबारी ग्यात लासे मुला। तामाङताम, तामयीग थेन लोप्ताङला तामथोरी चु गीक्छा जोम्नारी दोप्ताकादेसे दोन्वा पीन्वा ल्हेडमोकादेदा छोत्पा, छाडना लाबारी ग्यात लासे मुला । तामाङ ताम थेन तामयीगला तामथोरी मुबा काःवा तामकादेदा ग्योअी/ग्योतला ठीमदाङ, तामसाल थेन आगोवा तामदा गोना छोर्ना लासी पीन्से मुला । जाम्बुलीङखोरला युल्साला तामाङ दोप्ताकादे नेपाल थेन ग्याकार युल्साला गेदुन छोक्पाकादे छ्याम ताम प्रासात्सी तामाङ ताम थेन तामयीग लोप्वा, तामाङ तामदा छार्ना थेन थार्ना लाबारी गोना छोर्ना लाबा ग्येताङ ग्याम्से

लोप्खाड थैन ग्रेन लोप्खाडरी दोना लाबारी ग्यातकादे तीसे मुला । तामाड ताम थैन यीगीदा छाडमा छोर्बा सोर्बा ग्लाखोर, छार-तीप्लीड आभीटी-प्रवीदी ताड्वाराड स्हेडबारी ग्यातलासे मुला । छाडमा ग्याल्खापरी-ग्याल्ठीला ग्येखोरदीमरी) तामाड ताम छोट्याडना लाबारी ग्येत/ग्यात लासे मुला । चु ग्याल्खापरी तामाड ताम छोट्यारी तोबा तामाड तामला कुड-छीगछेबुमदेव थैन कुड-ग्योत/ग्योतला तामसाल/ग्योभीठीम दाड मुतेबा नाम्सा ग्लाखोरला तामाड तामला माभीबा साल्बा ग्येलासी छाडमादान डान्सी स्हेडबारी बाड थैन वाड पीन्सी ग्यात लासे मुला। तामाड ताम, तामयीग ब्रीबा ठीमदाड थैन तामाड युल्बा ठुडराप-दोडराप-केराप, डोस्येबा गोभीलो, पे-रेम्बा, पेठीमकादे नुन वाडनालासी तामाड युल्बाला कुडग्यी मोबाभील अेप्स स्हेडसे मुला। अेप्सरी मुबा तामदा आभीटीसीला वेबसाभीटी नुन थान्से मुला । तीप्लीड लोप्ताडला थुम छोट्यारी तोबा छाडमा स्हे (फेसबुक, युट्युब, इन्स्टाग्राम, ट्युट/कादेरी कार्टुन, तुन्पा फीलीम, डकुमेन्टी, व्हाभीह्वाप, नाम्थारकादे) स्हेडबा ग्येखोर-ग्येताड स्हेडसे मुला। तामाड ताम, यीगी थैन लोप्ताड ग्लाखोरदा ल्हेना छार्ना लाबारी छाडमा युल्साखोर ग्याम्से तोदे ह्यो-योन ह्युप्सी तामाड तामला थुमरी ग्यातलासी ज्योन्खाबा/व्योडखाबा दोप्ताकादेदा नुन ग्यातरीकीन्सी ग्येखोर-गेताड स्हेडसी आभीटीसीला कुड-ग्येखोरदीम ग्याम्से वाडबाड कीन्सी ग्यातलासे मुला ।

अन्तर्राष्ट्रिय तामाड परिषद्को विधान बमोजिम गठन हुने तामाड भाषा, लिपि र शिक्षा सम्बर्द्धन समिति हो । यो विषयगत विज्ञ समितिले विश्वस्तरमा आवश्यकता अनुसार तामाड भाषा, लिपि र शिक्षाको विकास र प्रवर्द्धनका लागि काम गर्नेछ । तामाड भाषा र लिपिको प्रयोग क्षेत्रका विकास र विस्तारका लागि काम गर्नेछ । मूलतः यो प्रथम र ऐतिहासिक विज्ञ सम्मेलनले तामाड भाषा, लिपि र शिक्षाका विषयमा दिएको सुझावहरूको कार्यान्वयनमा जोड दिनेछ । तामाड भाषाका तामयीग लिपिको बारेमा सृजित भ्रमहरूको भाषा वैज्ञानिक र वैधानिक निवारणका लागि कार्य गर्नेछ । विश्व स्तरमा विभिन्न राष्ट्र मूल रूपमा नेपाल तथा भारतमा समन्वय गरी तामाड भाषा र तामयीग तामाड लिपिका प्रशिक्षणात्मक, प्रवर्द्धनात्मक अभिमूखिकरणका कार्यक्रमहरू गरी तामाड भाषाको संरक्षण तथा विद्यालय तथा उच्च शिक्षामा पहुँच पुऱ्याउने कार्यहरूको थालनी गर्नेछ । तामाड भाषा र तामयीग लिपिलाई सबैखाले सूचना, सञ्चार तथा विद्युतीय आइटि-प्रविधि मैत्री बनाउने कार्य गरिनेछ । सबै तहका सरकारका सरकारी कामकाजका भाषाको रूपमा स्थापित गर्न पहल गरिनेछ । तामाड भाषाका सबै भेदहरूको बारेमा भाषा वैज्ञानिक सर्वेक्षण गर्ने, सबै भाषिक भेदलाई समेटी/ वर्णनात्मक मानक-व्याकरण लेखन, विस्तृत र वृहत्तर मानक-शब्दकोश निर्माण गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ । तामाड तामयीग लिपि तथा भाषा लगायत तामाड सभ्यता र सांस्कृतिका विषयहरूलाई समेटेर मोबाइल एप्स' निर्माण गरिनेछ । यसलाई आभीटीसीको वेभसाइटमा अपडेट हुने व्यवस्था मिलाइने छ । विद्युतीय भाषिक सिकाइ र शिक्षणमा उपयोग हुने (फेसबुक, युट्युब, इन्स्टाग्राम, ट्वीटर/ आदि सामाजिक सञ्जालमा समेत उपयोग गर्न सकिने कार्टुन, छोटो चलचित्र, डकुमेन्टी, संगीत सामग्री आदि) सामग्रीहरूको निर्माण गर्न परियोजना निर्माण गरिनेछ । तामाड भाषा र लिपि तथा शिक्षा क्षेत्रको विकासको लागि सबै क्षेत्रबाट सहयोग जुटाई भाषा विज्ञानसम्मत अनुसन्धानमा क्रियाशील विज्ञ तथा भाषा वैज्ञानिकहरूको परिचालन गरी निश्चित परियोजना कार्यक्रम आइटिसी परिषद्बाट स्वीकृत गराई कार्य थालनी गर्ने ।

भाषा, लिपि तथा शिक्षा प्रवर्द्धन समिति

१. संयोजक : पाल अजितमान तामाड, नेपाल
२. सदस्य सचिव : पाल भीम तामाड भारत, सिक्किम
३. सदस्य : पाल प्रतीक डेसुर तामाड, नेपाल
४. सदस्य : गिरवहादुर घिसिड, जापान
५. सदस्य : पाल्मो सम्भुना लामा, रोमानिया

६. सदस्य :भुटान
७. सदस्य :म्यानमार

प्रतिनिधि सहभागी

अध्यक्ष: भाषाविद् अमृत योन्जन तामाङ

भाषा लिपि तथा शिक्षा प्रवर्द्धन समिति, अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ

१. पाल नोर्बु डुम्जन - भारत
२. पाल भिम तामाङ - भारत
३. पाल्मो पार्वती मोक्तान - भारत
४. पाल प्रदीप ब्लोन - भारत
५. पाल सरोजमोहन मोक्तान - नेपाल
६. पाल डा. लोकबहादुर लोप्चन - नेपाल
७. पाल दर्पण ब्लोन - नेपाल
८. पाल हिरालाल दोड - नेपाल
९. पाल दुपवाङ्गेल मोक्तान - नेपाल
१०. पाल प्रतीक डेसुर तामाङ - नेपाल
११. पाल अजितमान तामाङ - नेपाल
१२. पाल लिलाबहादुर स्याङ्दान - नेपाल
१३. पाल गिरबहादुर घिसिङ - जापान
१४. पाल डिल्लीराम तामाङ - युएई
१५. पाल्मो सम्भना लामा - रोमानिया
१६. पाल उदय घिसिङ तामाङ - यु.के.
१७. पाल दावा लामा - कोरिया
१८. पाल कुमार तामाङ - पोर्चुगल
१९. पाल्मो नानीमाया योन्जन - इजरायल
२०. पाल्मो प्रितु योन्जन - डेनमार्क

२.३ तामाङ अध्ययन, अनुसन्धान तथा क्षमता प्रवर्द्धन समिति

क्र.सं.	देश	अध्ययन वार्षिक योजनाहरू	आर्थिक	राजनीतिक	क्षमता अभिवृद्धि	उपलब्धि
१	नेपाल	<p>प्रथम वर्ष संस्कृति : हुआी तामाङ समुदाय भित्र रुही/स्वाँगे भाइको बारेमा अध्ययन अनुसन्धान गरी पुस्तक प्रकाशित गर्ने ।</p> <p>दोस्रो वर्ष : जमिन उत्खनन् तथा जलवायु परिवर्तनबाट तामाङ समुदायमा परेको असरबारे ।</p> <p>तेस्रो वर्ष : तामाङ भेषभुषामा एकता ल्याउनमा अध्ययन गर्ने ।</p>	<p>प्रथम वर्ष : स्वरोजगार विभिन्न रोजगारमुलक तालिम तथा कार्यशाला गोष्ठीहरू संचालन गर्ने ।</p> <p>दोस्रो वर्ष : पर्यटन क्षेत्रका लागि जनशक्ति उत्पादन ।</p> <p>तेस्रो वर्ष : परम्परागत सिपमुलक तालिमहरू संचालन गर्ने (श्यामा, डम्फु, टुङ्ना, थाङ्का अन्य) ।</p>	<p>प्रथम वर्ष आदिवासी अधिकार</p> <p>दोस्रो वर्ष : आरक्षण कोटा सम्बन्धी</p> <p>तेस्रो वर्ष : स्वयत्त तथा बहुराष्ट्रिय राज्य</p>	<p>प्रथम वर्ष : तामाङ इतिहास, समाज संस्कृति,</p> <p>दोस्रो वर्ष : बाल कथा, बाल गीत लेखनमा क्षमता अभिवृद्धिका साथै</p> <p>बालबालिकाका लागि डिजिटल कन्टेन्ट तयारी गर्ने</p> <p>तेस्रो वर्ष : नेतृत्व विकास</p>	
२	भारत	<p>प्रथम वर्ष संस्कृति : ताम्बा जन्मदेखि मृत्युसम्म ताम्बाले गर्ने सबैखाले रिमठिम</p> <p>दोस्रो वर्ष : डम्फु र टुङ्ना</p> <p>तेस्रो वर्ष : लामा तथा संस्कृति</p>	<p>प्रथम वर्ष : अध्ययन तथा अनुसन्धानको विषयमा तामाङ सम्बन्धी अध्ययनरत विद्यार्थीहरूका लागि आर्थिक सहयोग गर्ने ।</p> <p>दोस्रो वर्ष : अध्ययन तथा अनुसन्धानको विषयमा अध्ययनरत आर्थिक कमजोर विद्यार्थीहरूका लागि आर्थिक सहयोग गर्ने ।</p> <p>तेस्रो वर्ष : निरन्तरता</p>	<p>प्रथम वर्ष : नेतृत्व विकास</p> <p>दोस्रो वर्ष : निरन्तरता</p> <p>तेस्रो वर्ष : निरन्तरता</p>	<p>प्रथम वर्ष : भाषा</p> <p>दोस्रो वर्ष : निरन्तरता</p> <p>तेस्रो वर्ष : निरन्तरता</p>	
३	इजरायल	<p>प्रथम वर्ष संस्कृति : तामाङ पोशाकहरूमा एकरूपता ल्याउन विभिन्न भौतिक तथा अनलाइन</p>	<p>प्रथम वर्ष : आर्थिक कमजोर रहेका तामाङ विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृद्धि प्रदानका साथै अन्य सामाजिक</p>	<p>प्रथम वर्ष : आदिवासी अधिकार, आरक्षण कोटा, स्वायत्तता</p>	<p>प्रथम वर्ष : तामाङ भाषा संस्कृतिमा विज्ञहरूबाट प्रशिक्षित</p>	

		कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने । दोस्रो वर्ष : निरन्तरता तेस्रो वर्ष : निरन्तरता	कार्यहरूमा आर्थिक सहयोग । दोस्रो वर्ष : निरन्तरता तेस्रो वर्ष : निरन्तरता	दोस्रो वर्ष : निरन्तरता तेस्रो वर्ष : निरन्तरता	दोस्रो वर्ष : निरन्तरता तेस्रो वर्ष : निरन्तरता	
४	अमेरिका	प्रथम वर्ष : ताम्बा, लामा, बोन्बो सांस्कृतिक सल्लाहकार समिति गठन गर्ने दोस्रो वर्ष : निरन्तरता तेस्रो वर्ष : निरन्तरता	प्रथम वर्ष : छात्रवृत्ति प्रदानको कार्यक्रमहरू दोस्रो वर्ष : निरन्तरता तेस्रो वर्ष : निरन्तरता	प्रथम वर्ष : लहोछार पर्वलाई राष्ट्रिय करण गर्ने । दोस्रो वर्ष : निरन्तरता तेस्रो वर्ष : निरन्तरता	प्रथम वर्ष : तामाङ ट्यालेन्ट नेटवर्क दोस्रो वर्ष : निरन्तरता तेस्रो वर्ष : निरन्तरता	
५	दक्षिण कोरिया	प्रथम वर्ष : भाषा लिपिमा प्रशिक्षण दोस्रो वर्ष : निरन्तरता तेस्रो वर्ष : निरन्तरता	प्रथम वर्ष : शैक्षिक कल्याणकारी कोष संचालन गर्ने दोस्रो वर्ष : निरन्तरता तेस्रो वर्ष : निरन्तरता		प्रथम वर्ष : भाषा, लिपि दोस्रो वर्ष : निरन्तरता तेस्रो वर्ष : निरन्तरता	
६	माल्टा				तामाङ भाषा संस्कृति र धर्म लगायत समुदायको हितको लागि विभिन्न गोष्ठीहरू संचालन गर्ने ।	

(क) सहयोगी तथा समन्वय गर्ने संघ, संस्थाहरू :

१. नेपाल : नेपाल तामाङ घेदुङ, नेपाल तामाङ अध्ययन प्रतिष्ठान ।
२. भारत : इण्डिया तामाङ बुद्धिष्ट एसोशियसन, इन्टरनेशनल तामाङ काउन्सिल, पूर्वाञ्चल तामाङ बौद्ध आसाम र सिक्किम तामाङ बौद्ध संघ ।
३. : विभिन्न मुलुकहरू स्थित अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ परिषद्का सदस्य संस्थाहरू

(ख) अध्ययन, अनुसन्धान तथा क्षमता प्रवर्द्धन समिति :-

१. संयोजक : सुदिपा लामा, भारत
२. सदस्य : उषा वाईबा, नेपाल
३. सदस्य : सुर्य मोक्तान, अमेरिका
४. सदस्य : कुमारी तामाङ, इजरायल
५. सदस्य : सुरेन तामाङ, यु.ए.ई.

६. सदस्य : राना ब्लोन, दक्षिण कोरिया

७. सदस्य : रचना ब्लोन, डेनमार्क

(ग) छलफलमा भाग लिनु भएका सदस्यहरू :-

१. संयोजक : डा. मुक्त सिं तामाङ (नेपाल)
२. सदस्य : प्रनिस तामाङ (अमेरिका)
३. सदस्य : डा. राम लामा (नेपाल)
४. सदस्य : डा. लक्ष्मण लामा (नेपाल)
५. सदस्य : सुदिपा लामा (भारत)
६. सदस्य : उदय थिङ (नेपाल)
७. सदस्य : मिलन तामाङ (नेपाल)
८. सदस्य : रचना तामाङ (डेनमार्क)
९. सदस्य : सनिप लामा (क्रोसिया)
१०. सदस्य : राना ब्लोन (दक्षिण कोरिया)
११. सदस्य : कुमारी गल्देन (इजरायल)
१२. सदस्य : सुरेन तामाङ (यु.ए.ई.)
१३. सदस्य : शान्ति वाईबा (माल्टा)
१४. सदस्य : उषा वाईबा (नेपाल)
१५. सदस्य : लक्ष्यान लामा (अमेरिका)
१७. सदस्य : प्रेम तामाङ (नेपाल)
१८. सदस्य : नेत्र मोक्तान तामाङ (नेपाल)
१९. सदस्य : सन्जिला मोक्तान (नेपाल)
२०. सदस्य : श्यामलाल लामा (नेपाल)
२१. सदस्य : सेतेमान तामाङ (नेपाल)
२२. सदस्य : अस्निप लामा
२३. सदस्य : दिपेन्द्र लामा
२४. सदस्य : सुरेन्द्र लामा
२५. सदस्य : सुर्य मोक्तान (नेपाल)
२६. सदस्य : राजु लामा
२७. सदस्य : विगेन्द्र वाईबा (नेपाल)

२.४ तामाड मानवअधिकार प्रवर्द्धन समितिको तीन वर्षे कार्य योजना (२०२४-२०२७)

छलफलका लागि परिषद्ले मार्गनिर्देशित गरेका उद्देश्यहरू :-

१. देश तथा विदेशमा रहेका र कानुनी परामर्श चाहने तामाडहरूलाई सहयोग गर्ने सम्बन्धमा ।
२. मानवअधिकार कानुन विषयमा सचेतना जगाउने सम्बन्धमा ।

छलफलका क्रममा विभिन्न देशका विज्ञ प्रतिनिधिहरूबाट प्राप्त हुन आएका सुझावहरू सम्मिलित निष्कर्षका रूपमा विश्वभरका तामाडहरूको सम्पत्ति, जीवन, स्वतन्त्रता, समानता र आत्मसम्मानका लागि परिषद्ले आगामी कार्ययोजनामा समेटिनुपर्ने विषयहरू :-

१. कानुन तथा मानवअधिकारसँग सम्बन्धित तालिम, गोष्ठी, सम्मेलन आदिको सञ्चालन गर्ने ।
२. सञ्चार माध्यम र तामाडको आधार क्षेत्रको वस्तीहरूमा मानव अधिकार तथा कानुनी साक्षरता र जनचेतना अभिवृद्धिका लागि अभियान सञ्चालन गर्ने ।
३. सम्बन्धित क्षेत्रको मानवअधिकार सहितको विषयमा कानुनी परामर्श प्रदान गर्न गुनासो सुन्ने संयन्त्र निर्माण गरी छुट्टै सहायता डेस्कको स्थापना गर्ने र संस्थागत रूपमा विभिन्न माध्यमहरूमा विभिन्न भाषामा प्रकाशन तथा प्रसारण गर्ने गराउने ।
४. सबै सदस्य राष्ट्रहरूले संयुक्त राष्ट्र सङ्घीय मानवअधिकार घोषणापत्र (यु.डि.एच.आर.१९४८), आई.एल.ओ. १६९, यु.एन.डि.प. २००७, संयुक्त राष्ट्रसंघको आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक तथा भूमि अधिकारसम्बन्धी महासन्धि (आई.सि.ई.एस.सि.आर.१९९६) लगायतका अन्तर्राष्ट्रिय कानुनहरूको बारेमा जानकारी तथा सचेत गराउने ।
५. आप्रवासी तामाड श्रमिकहरूको मर्यादित श्रम तथा आधारभुत अधिकारहरूको सम्बन्धमा सचेतनामुलक कार्यक्रम तथा सहयोगको कार्यहरू गर्ने ।
६. तामाड जातिको प्रथा, परम्परासँग बाभिएका तथा तामाडको मौलिक जीवनशैलीको पहिचानसमेतलाई नामेट गर्ने गरी ल्याइएको वन, निकुञ्ज ऐन लगायतका राष्ट्रिय कानुनहरूको पहिचान गरी सो को सुधारको लागि आवश्यक कार्य गर्ने ।
७. परिषदको स्थायी सदस्य राष्ट्रहरूले अनिवार्य रूपमा तामाड कानुन व्यवसायी तथा अधिकारकर्मीहरूलाई एकीकृत गरी कानुन तथा मानवअधिकार विभागमार्फत तामाडमैत्री कानुन निर्माणको लागि न्यायिक सक्रियताको प्रक्रियाबाट अधिकतम प्रयास गराउने ।
८. तामाड जातिको ठुलो जनसङ्ख्या रहेको भारतका विभिन्न राज्यहरूमध्ये हालसम्म सिक्किम तथा पश्चिम बंगाल राज्यमा मात्र तामाड जातिलाई ट्राईबल (जनजाति) को समुहमा सूचिकृत गरिएको भएतापनि अन्य आसाम, मणिपुर, मेघालय, अरुणाचल, नागाल्याण्ड, मिजोरम लगायतका राज्यहरूमा सो अधिकार प्राप्तिको लागि आवश्यक कार्य गर्ने । साथै पश्चिम बंगालको दार्जिलिङका चिया बगान क्षेत्रमा तामाडहरूको आधारभुत बसोबास रहेको जमिनमाथि भोगाधिकार रहेतापनि स्वामित्व कायम नभएको हुँदा समस्यामा रहेकोले उक्त भूमिमाथि स्वामित्व कायमको लागि आवश्यक पहल गरिनु पर्ने ।
९. तुलनात्मक रूपमा मानवअधिकार कार्यान्वयनको विषयमा राम्रो मानिने युरोप तथा अमेरिकी महादेश अन्तर्गतका देशहरूमा डि.भि. परेका र अन्य प्रक्रियामार्फत स्थायी बसोबासको लागि प्रयासरत आप्रवासी तामाडहरूलाई परेका कुटनीतिक लगायतका समस्यामा रहेकाहरूलाई सहयोग पुर्याउने ।

१०. मध्यपूर्व लगायतका देशहरूमा रोजगारीमा रहेका तामाङ महिला तथा पुरुष श्रमिकहरूको सुरक्षित तथा मर्यादित रोजगारीका साथै सामाजिक सुरक्षाका ग्यारेन्टीका लागि आवश्यक कार्य गर्ने ।
११. तामाङहरूको बौद्धिक सम्पत्तिको विश्वव्यापी रूपमा सुरक्षण गर्ने ।
१२. मानवअधिकार कानून तथा न्यायसंग सम्बन्धित अन्य आवश्यक कार्यहरू गर्ने गराउने ।

विज्ञ भेलामा सहभागी बौद्धिक विद्वान विज्ञ प्रतिनिधिज्युहरूको अमूल्य सुझावहरूलाई समेत यसमा थप गरी अन्तिम रूप दिनेगरी समुह छलफलको निष्कर्ष विषय विज्ञहरूको भेलामा पेश गर्दछु ।

(क) मानवअधिकार प्रवर्द्धन समिति :-

१. संयोजक : श्री सोम बहादुर घले, नेपाल
२. सदस्य सचिव : श्री कुलो मोक्तान तामाङ, भारत
३. सदस्य : श्री सुकसागर तामाङ, नेपाल
४. सदस्य : श्री कुमार योन्जन, पोर्चुगल
५. सदस्य : श्री रविन गोले, माल्टा
६. सदस्य : श्री फुलम योन्जन, अमेरिका ।

(ख) छलफलमा सहभागी प्रतिनिधिहरू :-

१. श्री सोमबहादुर घले - नेपाल
२. श्री सुकसागर तामाङ - नेपाल
३. श्री संगीता बोम्जन - नेपाल
४. श्री कुमार योन्जन - पोर्चुगल
५. श्री कुलो मोक्तान - भारत
६. श्री फुलम योन्जन - अमेरिका
७. श्री सफलता थिङ - नेपाल
८. श्री एम.के. योन्जन - भारत
९. श्री कमला डुम्जन - नेपाल
१०. श्री रविन गोले - माल्टा
११. श्री कुमार मोक्तान - जापान
१२. श्री आर.पि. स्याङ्तान - भारत
१३. श्री भक्त स्याङ्तान - नेपाल
१४. श्री विष्णु तामाङ - नेपाल
१५. श्री रोहित स्याङ्बो - यु.ए.ई.
१६. श्री लक्ष्यान लामा - अमेरिका ।

२.५ तामाङ कला, साहित्य तथा इतिहास लेखन समितिको तीन वर्षे कार्ययोजना (२०२४-२०२७)

क्र.सं	विवरण	वर्ष	स्रोत व्यवस्थापन	जिम्मेवारी	कैफियत
१	अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ गीत र ऐक्यबद्धता गीत, विभिन्न भाषामा (सेलो, म्हेन्दोमाया, स्याप्रु गीत, म्हाङह्युल)	पहिलो वर्ष	आइटिसीका सदस्यहरूले योगदान गर्ने	नेपाल तामाङ घेदुङ र संगीत सम्बन्धी संघ, संस्थाहरू	निर्माण र प्रवर्द्धन गर्ने
२	तामाङ आदिवासी कला (परम्परागत, आधुनिक र सिर्जनशील कला)				कार्यशाला र प्रदर्शनी, ग्यालरी निर्माण गर्ने
३	तामाङ साहित्यको विकास क. तामाङ कथावस्तु तामाङ भाषामा ख. तामाङ कथावस्तु नेपाली भाषामा ग. तामाङ कथावस्तु अंग्रेजी लगायत विभिन्न भाषामा	पहिलो वर्ष	सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरूबाट स्रोत जुटाउने	सम्बन्धित विषयका विज्ञहरू	टिम निर्माण गर्ने, कार्यशाला गर्ने
४	अनुवाद र लिपिकरण : नेपाली लगायत अरु भाषामा लेखिएका तामाङसम्बन्धी पुस्तक लगायत पाठ्यसामाग्रीलाई तामाङ भाषा र लिपिमा अनुवाद गर्ने ।	पहिलो वर्ष	प्रदेश तथा स्थानीय सरकारबाट स्रोत व्यवस्थापन गर्ने	नेपाल तामाङ घेदुङ, अखिल भारत तामाङ बौद्ध संघ	सम्बन्धित क्षेत्रका संघ, संस्था र विज्ञहरू
५	तामाङ भाषामा लेखिएका सामाग्रीहरूलाई तामयीग लिपिमा लिपिकरण गर्ने	पहिलो वर्ष	प्रदेश तथा स्थानीय सरकारबाट स्रोत व्यवस्थापन गर्ने	नेपाल तामाङ घेदुङ र अखिल भारतीय तामाङ बौद्ध संघ	सम्बन्धित क्षेत्रका संघ, संस्था र विज्ञहरू
६.	वंशावली लेखन : विद्यमान वंशावली लेखनका लागि बनेका संघ, संस्थाहरूलाई समन्वय वैज्ञानिकिकरण गर्ने कार्य	दोस्रो वर्ष	अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ परिषद्को संस्थागत योगदान	अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ परिषद्का संस्थापक	कार्यशाला
७.	तामाङ इतिहास लेखन	तेस्रो वर्ष	व्यक्ति तथा संस्थागत योगदान	परिषद्	विज्ञहरूको समूह तयार पार्ने, कार्यशाला, देशी तथा विदेशी

					लेखकहरूको सहायता लिने ।
८	तामाङ कन्ट्री प्रोफाइल (तथ्य, तथ्याडक प्रस्तुत गर्ने ।		सम्बन्धित देशका संस्थाहरू	प्रत्येक देशका संस्थाहरू	
९	कला, साहित्य, संगीत, चलचित्र र इतिहाससम्बन्धी तामाङ विज्ञहरूको रोस्टर तयार गर्ने	पहिलो वर्ष			कला : मान बहादुर दोड, सुवास मोक्तान, साहित्य : लक्ष्मी रुम्बा, कुमारी लामा, विना थिङ, राजु स्याङतान, फूलमान बल, संगीत : प्रदिप बम्जन, चन्द्र कुमार दोड, चन्द्रकुमार मोक्तान, छेवाङ तेन्जिङ लामा, फूलकुमार बम्जन, चलचित्र : बुद्धि तामाङ, दिपेन्द्र लामा, अमिर दोड चादनी मोक्तान, शान्ति वाईबा इतिहास : नेपाली तथा विदेशी लेखकहरू : सिताराम तामाङ,
१०	तामाङ इतिहाससम्बन्धी भर्चुअल कक्षाहरू संचालन गर्ने	दोस्रो वर्ष	विद्यार्थी तथा सहभागी शुल्क	परिषद्ले समन्वय गरेका तामाङ शिक्षणका लागि खुलेका संस्थाहरू	

(क) तामाङ कला, संस्कृति, साहित्य तथा इतिहास लेखन समिति :-

१. संयोजक : श्री दिनेश लो, नेपाल
२. सदस्य : श्री असिम तामाङ, माल्टा
३. सदस्य : श्री ए. वि. तामाङ, जापान

४. सदस्य	: श्री पेमा पाख्रिन, इजरायल
५. सदस्य	: श्री राम तामाङ, अमेरिका
६. सदस्य	: श्री रोम ब्लेन्डेड तामाङ, साउदी अरेबिया
७. सदस्य	: श्री प्रदीप ब्लोन तामाङ, भारत

(ख) छलफलमा सहभागीहरू :-

१. श्री परशुराम तामाङ	- नेपाल
२. श्री प्रदीप बम्जन	- नेपाल
३. श्री सुवास तामाङ	- नेपाल
४. श्री लक्ष्मी रुम्बा	- नेपाल
५. श्री फूलकुमार बम्जन	- नेपाल
६. श्री दिनेश लो	- नेपाल
७. श्री छेवाङ तेञ्जिङ लामा	- नेपाल
८. श्री प्रदीप ब्लोन	- भारत
९. श्री लेक योजन	-
१०. श्री म्हेन्दो लामा	- जापान
११. श्री रोम ब्लेन्डेड तामाङ	- साउदी अरेबिया
१२. श्री सुवराज बोम्जन	- दक्षिण कोरिया
१३. श्री बुद्धमाया तामाङ	-
१४. श्री असिम मामाङ	- माल्टा
१५. श्री एल वी तामाङ	- जापान
१६. श्री पेमा पाख्रिन	- इजरायल
१७. श्री प्रणिता थोकर	- क्रोएसिया
१८. श्री सनिल घिसिङ	- यु.ए.ई.
१९. श्री मणि तामाङ	- नेपाल
२०. श्री राम तामाङ	- अमेरिका
२१. श्री फूर्पा मोक्तान	- मलेसिया

■

२.६ अन्तर्राष्ट्रिय उच्च स्तरीय पञ्चाङ्ग समितिको तीन वर्षे कार्ययोजना (२०२४-२०२७)

निर्णय र निष्कर्ष :-

१. ज्युड ची, सिङ्ची र नाग्चीबाट प्रत्येक वर्ष सदा भैं तामाङ मौलिक चाडवाडहरूलाई समेत समावेश गरी पात्रो बनाउने ।
२. सोनाम ल्होछार नै मनाउने तर मलमास थप्ने सन्दर्भमा थप अध्ययन अनुसन्धान गरेर निर्णय गर्ने साथै भोट पात्रोको एघारौं वा बाह्रौं महिनामा ल्होछार पर्छ भन्ने सवालमा थप अध्ययन, अनुसन्धान गरेर निर्णय गर्ने ।
३. ज्युड ची र सिङ् चीलाई आधार मानेर Basic, Pre-intermediate / Intermediate तहको प्रशिक्षण दिई ज्योतिष तयार गर्ने ।
४. विभिन्न प्रकारका नाग्चीका सैद्धान्तिक मतहरूलाई अध्ययन, अनुसन्धान गरेर आधिकारिक पुस्तक निकाल्ने ।
५. अन्तिम वर्षमा तामाङ ज्योतिष सम्मेलन गर्ने ।
६. अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ ज्योतिष समिति नाम राख्ने ।
७. ज्योतिष App बनाउने ।

अन्तर्राष्ट्रिय उच्चस्तरीय तामाङ पञ्चाङ्ग समितिका पदाधिकारीहरू

१. संयोजक : श्री खेन्पो सोनाम ग्युर्मे तामाङ
२. सदस्य सचिव : श्री आचार्य शेराब चुण्डी तामाङ
३. सदस्य : श्री लोपेन दावा वाङ्दी तामाङ
४. सदस्य : श्री दोर्जे लोपेन चन्द्रवीर तामाङ
५. सदस्य : श्री तिर्थमान बल
६. सदस्य : श्री आचार्य मोहन कुमार तामाङ

सहजकर्ता : आचार्य मोहन कुमार तामाङ

सहभागीहरू :-

१. खेन्पो सोनाम ग्युर्मे तामाङ - अध्यक्ष (BTMC तथा धर्म टेलिभिजन)
२. लोपेन शेराब चुण्डी - अध्यापक (त्रिङ्मा सेन्टर सिक्किम)
३. लोपेन दावा वाङ्दी तामाङ - पात्रो लेखक (दार्जिलिङ, भारत)
४. दोर्जे लोपेन चन्द्रवीर तामाङ - (आसाम) लोचावा : सतसहास्रिक प्रज्ञापारमिता र कोन्छोग्च्यीदुका अनुवादक मध्ये एक
५. लामा शुक्र लामा - अध्यक्ष (नेपाल तामाङ लामा घेदुन बागमती प्रदेश समिति) ।
६. बुद्ध योन्जन - पत्रकार (रेडियोकर्मी)
७. तिर्थमान बल - पत्रकार (रेडियोकर्मी)
८. पेमा तामाङ मोक्तान - तामाङ चि अध्येता

अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ परिषद्को पाँचौं सम्मेलन (जून ३-४, सन् २०२३, बैकक, थाइल्याण्ड) मा प्रस्तुत
विश्व कार्य-योजना

परशुराम तामाङ (संस्थापक अध्यक्ष)

१. परिचय :-

“अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ परिषद्,” (यसपछि “अन्तर्राष्ट्रिय” भनिनेछ) विश्वका तामाङहरूको साभा मञ्च हो । यसको उद्देश्य विश्वका विभिन्न भागमा रहेका तामाङहरूलाई समग्र तामाङ जातिको स्थिति परिवर्तनका लागि आफूले सिकेको ज्ञान, सीप, क्षमता, उद्यम, योजना, अनुभव साटासाट गर्ने, सहयोग गर्ने वा साभेदारी गर्ने आवधिक मञ्च प्रदान गर्नु रहेको छ । यसले तामाङ जातिको भाषा, लिपि, धर्म, संस्कृति आदिको संरक्षण र सम्बर्द्धन, सामाजिक एवम् आर्थिक सम्मुन्नति, साभा हकहित र विकास, आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, राजनीतिक उन्नयन, वातावरण तथा दिगो विकासमा ठोस योगदान, नागरिक तथा मानव अधिकारको प्रवर्द्धन, तामाङ समाजमा सशक्तिकरण र जागृति फैलाउन, मैत्रीत्व, भातृत्व, सद्भाव र सहकार्यको संस्कृति फैलाउने कार्यका लागि विश्वका तामाङ संघ, संस्थाहरूबीच आवश्यक समन्वय गर्नेछ ।

यो अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलनले परिषद्, कार्यसमिति, सचिवालय, दुई वर्षे नीति र कार्यक्रम बनाउनेछ । अन्तर्राष्ट्रियमा तामाङहरू पुख्र्यौली भूमि/देशबाट त्यहाँ दर्ता भएका संघ/संस्थाहरूको प्रतिनिधि, नागरिकता वा त्यस्तै इजाजत प्राप्त गरी स्थायी बसोबास गरिरहेको देशबाट त्यहाँ दर्ता भएका संघ/संस्थाका प्रतिनिधि, प्रवासमा बनेको परिषद्मा तामाङ संघसंस्थाका प्रतिनिधि, कुनै पनि देशमा रहेको परिषद्को सह-सदस्य संघसंस्था र परिषद्को क्षेत्रीय समन्वय समितिको प्रतिनिधिहरू सहभागी हुनेछन् । यो अन्तर्राष्ट्रियले पारित गरेको नीति र कार्यक्रम लागू गर्नु सदस्य/आबद्ध सदस्य/सह-सदस्य संस्थाको कर्तव्य हुनेछ । यो परिषद्को ९ वटा विषयगत समितिहरू छन् । ती समितिमाफत परिषद्ले आफ्नो काम, कर्तव्य र जिम्मेवारी सम्पादन गर्नेछन् । ती समितिहरूमा सदस्य/आबद्ध सदस्य/सह-सदस्य संस्थाले संस्थागत रूपमा क्षेत्रलाई प्रतिनिधित्व गर्नेछन् । परिषद् र समितिका सदस्यहरूको अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन र आफूलाई सिफारिस गर्ने संस्थाप्रति जवाफदेही रहनेछ ।

२. समीक्षा :-

आजसम्ममा अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ परिषद्ले आफ्नो चारवटा अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन सम्पन्न गरिसकेको छ र अहिले सन् २०२३ मा पाँचौं अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन सम्पन्न गर्न गइरहेको छ । आजसम्म आइपुग्दा यो संस्थाले दुई दशकको उमेर व्यतित गरिसकेको छ । यो अवसरमा यसले गरेको कामको समीक्षा गर्नु उचित नै होला ।

प्रथम अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन सन् २००२ डिसेम्बरमा नेपाल तामाङ घेदुङको आयोजनामा काठमाडौंमा सम्पन्न भयो । यसको नारा थियो, “संसारभरिका तामाङ एक हौं । अन्तर्राष्ट्रिय मञ्चको निर्माण गरौं ।” यो सम्मेलनले अन्त्यमा तामाङ जातिको उद्गम, आफ्नो सभ्यता र सम्पदा, जातीय ऐतिहासिक विरासत, वर्तमान अवस्था र आकांक्षा समेटेर १५ बुँदे कार्ययोजना सहितको २७ बुँदे “काठमाडौं घोषणापत्र” जारी गर्‍यो । साथै, सबै देशका तामाङहरूको साभा मञ्चको रूपमा एक “अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ परिषद्” गठन गरेको थियो । यो तामाङ जातिको इतिहासमा पहिलो विश्व तामाङ संघ थियो । पहिलो पल्ट तामाङहरूले राजनैतिक सीमाहरू तोडेर अन्तर्राष्ट्रिय बहुसांस्कृतिक समाजमा तामाङ राष्ट्रियताको सहअस्तित्व खोज्यो र आफ्नो विकासको पहल आफै गर्ने तथा उत्पीडित राष्ट्रहरूसँग संयुक्त भएर सँगसँगै अगाडि बढ्ने संकल्प गर्‍यो । तामाङ संस्कृति (रिमिठिम), भाषा (तामाङ ताम), लिपि (ताम्यिग), तामाङ बौद्धधर्म (लामावाद), ताम्बावाद, बोम्बोवाद, भेषभुषा (गोइलो र ग्यान्छा), माघ शुक्लपक्ष प्रतिपदाको दिन ल्होछार

र हाम्रो विशिष्ट पहिचानका सम्पूर्ण जीवन पद्धति र निधिहरूको सम्मान गरी त्यसलाई अभै मुखरीत गर्ने संकल्प गर्‍यो । यो घोषणापत्र नै अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ परिषद्को मार्गदर्शक सिद्धान्त हुन पुगेको छ ।

दोस्रो अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन सन् २००५ को डिसेम्बर १५-१८ सम्म अखिल भारतीय तामाङ बौद्ध संघको आतिथ्यतामा भारतको पश्चिम बंगालको दार्जिलिङ शहरमा सम्पन्न भयो । यो सम्मेलनले प्रथम सम्मेलनले निर्माण गरेको अवधारणाअनुसार पाँच बुँदे कार्ययोजना पारित गर्‍यो : (क) तामाङ विकासको २० वर्षे अवधारणापत्र (ख) अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ संस्कार, संस्कृति निर्देशिका (ग) तामाङ शब्दकोष निर्माण कार्यक्रम (घ) अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ विकास कोषको गठन, र (ङ) अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ सेवी सम्मान पुरस्कार । यसको साथै, यो सम्मेलनले परिषद्को संगठन संचालनको विधान र तामाङ परिषद् गठन गर्‍यो । परिषद्मा आयोजक संस्थाको नै अध्यक्ष हुने र अध्यक्षकै नेतृत्वमा अखिल भारतीय बौद्ध संघलाई नै “सचिवालय” मान्ने व्यवस्था गरियो । यसरी दोस्रो सम्मेलनमा आइपुग्दा परिषद्ले पूर्ण रूपमा संगठनको अवधारणा, विधान, संस्कार संस्कृतिसम्बन्धी आचारसंहिता र तामाङ स्व:विकासको कार्ययोजना र कार्यक्रमहरू प्राप्त गर्‍यो ।

परिषद्को तेस्रो अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन सन् २०१३ को मार्च १६-१८ काठमाडौंमा नेपाल तामाङ घेदुङको आतिथ्यतामा सम्पन्न भयो । यसपटक ३ वर्षको कार्यकालमा सम्मेलन आयोजना हुन सकेन । जे होस् यो सम्मेलनले “विश्वभरिको तामाङहरू एकजुट होऔं, तामाङ पहिचान र संस्कृति प्रवर्द्धन गरौं ।” भन्ने भावनालाई पुनः दोहोर्यायो । यो सम्मेलनले अन्तर्राष्ट्रियको विधान परिमार्जन गर्नुका साथै १२ बुँदे “दार्जिलिङ घोषणापत्र” जारी गर्‍यो । यो सम्मेलनले पहिलो र दोस्रो सम्मेलनद्वारा पारित कार्ययोजनालाई कार्यान्वयन गर्ने प्रतिबद्धता दोहोर्याउनुका साथै तामाङ समाजमा सांस्कृतिक पुनर्जागरण दशक अभियान र विभिन्न देशले आफूले गरेको प्रतिबद्धताअनुसार कार्यप्रगति प्रतिवेदनमाथि समीक्षा गर्नु र प्रगतिको अनुगमन गर्ने र सुभाब, सल्लाह दिने उद्देश्यले अन्तर्राष्ट्रिय विज्ञ समिति गठन गर्ने निर्णय गर्‍यो । यो निर्णय अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ परिषद्को प्रभावकारिताको लागि अत्यन्तै महत्वपूर्ण योगदान थियो । तर, समय अवधिमा अर्को सम्मेलन गर्नु नसक्नु र राष्ट्रिय संस्था (अभाबौस) को सचिवालय र अन्तर्राष्ट्रिय सचिवालयको काम नछुट्टिदा अन्तर्राष्ट्रिय परिषद्को काम प्रभावित हुनपुग्यो (अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ परिषद्को चौथो अन्तर्राष्ट्रियमा प्रस्तुत तामाङ विश्व र भावी कार्यक्रम, २०१८) ।

अन्तर्राष्ट्रिय परिषद्को चौथो अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन सन् २०१८ डिसेम्बर १४-१६ मा भारतको पश्चिम बंगालको दार्जिलिङ टेरिटोरियल अटोनोमी अन्तर्गतको मिरिकमा सम्पन्न भयो । यो सम्मेलनले तेस्रो अन्तर्राष्ट्रियको काम कारवाहीको समीक्षा गरेर नयाँ कार्ययोजना बनायो । यो अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलनले पुरानो विधानलाई परिमार्जनसहित पारित गर्‍यो भने यसले ६ वटा क्षेत्रीय समन्वय समिति र परिषद्को कार्यसमिति गठन गरेको थियो । यो अवधिमा परिषद्को दक्षिण पूर्वी एशिया क्षेत्रीय समन्वय समिति, दक्षिण एशिया क्षेत्रीय समिति, र युरोप क्षेत्रीय समन्वय समिति गठन भएको छ । तर, कोभिड-१९ को प्रकोपका कारण अन्य परिषद्का निर्धारित कामहरू प्रभावित हुनपुग्यो । हालै परिषद्को सचिवालय र वेभसाइट स्थापना गरिएको छ । यो अवधिमा प्रवासबाट परिषद्मा निर्वाचित भइगएका व्यक्तिलाई सम्बन्धित संस्थाले अनुमोदन नगर्दा र केही प्रतिनिधित्व गर्ने व्यक्तिको सम्बन्धित क्षेत्रमा स्थायी बसोवास वा निरन्तर उपस्थिति नरहँदा वा नहुँदा “अन्तर्राष्ट्रिय” को काममा व्यवधान उत्पन्न भयो । यसले अन्तर्राष्ट्रियमा प्रतिनिधित्व गर्ने व्यक्ति र संस्थाको सम्बन्धमा जीवन्तता र निरन्तरता नहुँदा काम प्रभावित हुन्छ भन्ने शिक्षा दियो । अतः उक्त अनुभव र पाठबाट सिकेर परिषद्को सांगठनिक संरचनामा परिवर्तन गर्नुपर्ने भएको छ ।

३. विषयगत समितिहरू :-

अन्तर्राष्ट्रियको आजको प्रमुख चुनौती भनेको यसलाई कसरी प्रभावकारी, कामकाजी, जीवन्त र साभा संस्थाको रूपमा चलायमान बनाउने भन्ने रहेको छ । विगतका सम्मेलनबाट थुप्रै नीति, घोषणापत्र र कार्यक्रमहरू पारित गरिएका छन् र संस्थाको नेतृत्वहरूको चयन पनि भएका छन् । तर, ती परिणाममा देखिनेगरी कार्यान्वयनमा आएका छैनन् । यसले एकातिर संगठनात्मक संरचनामा कहिँ कमजोरी छ कि वा नेतृत्व चयनमा कमिकमजोरी भयो कि भन्ने सन्देह उब्जाएको छ । अन्तर्राष्ट्रियमा व्यक्ति कि संस्था प्रतिनिधि हुने ? नीति, काम र कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने अन्तर्राष्ट्रियको पदाधिकारी एवम् सदस्यहरूको कस्तो क्षमता र कार्यदेश हुने : भन्ने सवाल पनि उठाएको छ । यसबारेमा आउँदो सम्मेलनमा विस्तृत रूपमा छलफल र संश्लेषण गरेर समाधान निकाल्नु परेको छ । त्यसैले आउँदो परिषद्को लागि संगठनको ढाँचा र विगतमा सम्मेलनहरूले पास गरेको नीतिगत प्रस्तावहरू तथा यस बाहेक विभिन्न कार्यपत्रहरू र कार्यक्रमहरू समेतलाई ध्यानमा राखी “अन्तर्राष्ट्रिय कार्य योजनासम्बन्धी प्रस्ताव” तयार गरिएको छ । उक्त कार्ययोजनासम्बन्धी प्रस्तावलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न विधानको संगठनात्मक ढाँचामा निम्न कार्य सम्पादन समितिहरू बनाउने प्रस्ताव गरिएको छ ।

- (१) सांस्कृतिक पुनःउत्थान समिति,
- (२) भाषा, लिपि तथा शिक्षा प्रवर्द्धन समिति,
- (३) प्रवासी तामाङ समन्वय, सहायता र सुरक्षा समिति,
- (४) वातावरण तथा स्वःविकास परिचालन समिति,
- (५) तामाङ कला, संस्कृति, साहित्य, इतिहास लेखन समिति,
- (६) अध्ययन/अनुसन्धान तथा क्षमता अभिवृद्धि समिति,
- (७) तामाङ पञ्चाङ्ग समिति,
- (८) तामाङ विकास कोष परिचालन समिति,
- (९) तामाङ मानव अधिकार तथा कानुनी सेवा प्रवर्द्धन समिति ।

यो समिति गठन हेतु सबै स्थायी, राष्ट्रिय, सम्बन्धन प्राप्त सदस्यहरूले विज्ञ व्यक्तिहरूको नाम सिफारिस गर्नेछ र त्यसरी बनेको रोस्टरबाट प्रत्यक्ष सम्मेलन वा अन्य कुनै पनि माध्यम प्रयोग गरी सहमतिका आधारमा गठन गरिनेछ ।

४. पाँचौँ अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलनको कार्य योजना :-

दोस्रो सम्मेलनबाट पारित पाँच बुँदे कार्ययोजना : (क) तामाङ विकासको २० वर्षे अवधारणापत्र (ख) अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ संस्कार, संस्कृति निर्देशिका (ग) तामाङ शब्दकोष निर्माण कार्यक्रम (घ) अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ विकास कोषको गठन, र (ङ) अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ सेवी सम्मान पुरस्कार (हेर्नुहोस् दोस्रो सम्मेलनको स्मारिका) । तेस्रो सम्मेलनबाट पारित तामाङ समाजमा सांस्कृतिक पुनर्जागरण दशक अभियान (हेर्नुहोस् तेस्रो सम्मेलनको स्मारिका) । चौथो सम्मेलनबाट पारित भावी कार्ययोजना (हेर्नुहोस् चौथो सम्मेलनको स्मारिका) । उक्त कार्ययोजनाहरू अभै पनि पूर्ण रूपमा कार्यान्वयनमा आएका र सम्पन्न भएका छैनन् । तसर्थ अब यो सम्मेलनले यसअघि गरेका निर्णय र प्रतिबद्धताहरूलाई व्यवहारमा रूपान्तरण गर्न परिमार्जित रूपमा विश्व कार्य योजना (Global Plan of Action) बनाइएको छ ।

४.१ भावी अन्तर्राष्ट्रिय कार्य योजनासम्बन्धी दिशानिर्देश तथा नीतिगत प्रस्तावहरू :-

क्र.सं.	समितिको नाम	कार्यक्रमहरू	अवधि	कार्यान्वयन गर्ने संस्था
---------	-------------	--------------	------	--------------------------

१.	संगठनात्मक विस्तार र सुदृढिकरण	१. अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ सम्मेलनको घोषणापत्रहरूबारे व्यापक रूपमा जनचेतना जगाउने ।	३ वर्ष	केन्द्रीय सचिवालय
		२. तामाङहरू बसोबास गर्ने सबै देशमा तामाङ संघ/संस्था गठन गरिसक्ने । सबै देशमा परिषद्को सदस्यता वितरण सम्पन्न गर्ने ।		
		३. स्थायी बसोबास वा नागरिकता लिएर बसेका देशहरू : सबै देशमा संगठन निर्माण गर्ने, सूचना आदान प्रदान गर्ने र कार्यमा समन्वय गर्ने		
		४. हरेक तीन महिनामा एकपटक परिषद्ले इलेक्ट्रोनिक बैठक राख्ने ।		
		५. समान उद्देश्य भएको अन्तर्राष्ट्रिय संस्थासँग भाइचारा सम्बन्ध विस्तार गर्ने ।		
२.	सांस्कृतिक पुनःउत्थान समिति	१. तामाङ संस्कार संस्कृति निर्देशिकालाई कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धमा परिषद्को सदस्य संगठनले प्रत्येक देश तथा गाउँ वा नगरमा चौहोको नेतृत्वमा गान्बा, बोम्बो, ताम्बा, लामा, लम्बू, लाब्ताबा, लोपन, गौराई आदि समेटी एक परम्परागत संस्था न्हाङ्खोर (संयन्त्र) पुनः स्थापना गर्नेछ । उक्त संयन्त्रले निर्देशिकाबारे जनचेतना फैलाउने तथा छेवार, विवाह, घेवाजस्ता सबै धर्मकर्म छिटो, छरितो, कम खर्चिलो र सरल तरिकाले सम्पन्न गर्न तथा निर्देशिका पालना गर्न/गराउनु सहयोग गर्नेछ ।	१ वर्ष भित्रमा	सबै सदस्य संस्थाहरू
		२. तामाङ सांस्कृतिक निर्देशिकासम्बन्धी श्रव्य, दृष्य सामाग्री तयार गरी संचारको विभिन्न माध्यमबाट सबैको पहुँचमा पुऱ्याउने ।	६ महिना भित्रमा	तामाङ कोअपरेसन सोसाइटी क्यालिफोर्निया
		३. हरेक वस्तीमा तामाङ सांस्कृतिक संग्रहालय निर्माण गर्ने ।	निरन्तर	नेपाल तामाङ घेदुङ
		४. बोन दर्शन, ताम्बा दर्शन र बौद्ध दर्शनसम्बन्धी जनचेतना जगाउने ।	नियमित	सबै सदस्य संस्थाहरू
		५. ताम्बा परम्परा लोपोन्मुख स्थितिमा पुगेको हुँदा ताम्बा उत्पादन गर्ने कार्यका लागि ताम्बा प्रशिक्षण कक्षाहरू संचालनलाई प्राथमिकता दिने ।	नियमित	नेपाल तामाङ घेदुङ र अखिल भारतीय तामाङ बौद्ध संघ

		६. प्रथाजन्य कानूनको पालना गर्ने, गराउने ।		नेपाल तामाङ घेदुङ
		७. तामाङ सांस्कृतिक निर्देशिका तामाङ-नेपाली-अंग्रेजी तीनवटै भाषामा प्रकाशन गर्ने ।	६ महिना भित्रमा	तामाङ समाज यु.के.
		८. स्थुल तथा गैरस्थुल सांस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण गर्ने ।		
		९. देश-देशबीचमा सांस्कृतिक आदानप्रदानको कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने		सबै सदस्य संस्थाहरू
३.	भाषा, लिपि तथा शिक्षा प्रवर्द्धन समिति	१. शतप्रतिशत तामाङहरू मातृभाषी हुने र तामयिग लिपि सिक्ने ।	५ वर्ष	सबै सदस्य संस्थाहरू
		२. आधारभूत तथा माध्यमिक तहसम्म मातृभाषामा अनिवार्य शिक्षाको व्यवस्था गराउने । उच्च शिक्षाका लागि पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक निर्माण गर्ने/गराउने ।		
		३. तामाङ भाषा शिक्षा र तामयिग लिपिलाई राष्ट्रिय शिक्षा नीतिमा सामेल गर्न पहल गर्ने ।		
		४. तामाङ भाषा पठनपाठनका लागि तामाङ शब्दकोष निर्माण गर्ने ।		
		५. तामाङ संघसंस्थाहरूलाई विभिन्न विद्यालयमा शैक्षिक सामग्रीको निर्माण तथा उत्पादनमा लाग्न आग्रह गर्ने ।		
		६. तामाङ भाषालाई सरकारी कामकाजको भाषा बनाउन पहल गर्ने ।		
		७. तामाङ प्रज्ञा प्रतिष्ठान गठन गर्ने । अरु भाषाका साहित्यलाई तामाङ भाषामा अनुवाद गर्ने वा तामाङ भाषाका उत्कृष्ट साहित्यलाई अन्य भाषामा अनुवाद गर्न प्रोत्साहन गर्ने ।		
		८. तामाङ भाषा शिक्षासम्बन्धी भर्चुअल कक्षा सञ्चालन गर्ने ।		
		९. तामयिग लिपिको प्रवर्द्धन एवम् विकास गर्दै लिपिलाई आधुनिक प्रविधि मैत्री बनाउने ।		
४.	प्रवासी तामाङ समन्वय, सहायता र	१. तामाङ उद्धार तथा पुनर्स्थापना कोष खडा गर्ने ।		नेपाल तामाङ घेदुङ तथा
		२. प्रवासी तामाङहरूको भेला आयोजना गर्ने ।		सबै प्रवासी

	सुरक्षा समिति	३. प्रत्येक प्रवास संस्थाले तामाङ उद्धार तथा पुनर्स्थापना समिति निर्माण गर्ने ।		सदस्य संस्थाहरू
५.	वातावरण तथा स्वविकास परिचालन समिति	१. तामाङ ऐतिहासिक भूमिमा रहेको प्राकृतिक स्रोत, साधन तथा सम्पदाको संरक्षण, सम्बर्द्धन गर्ने । जैविक विविधता र जलवायु परिवर्तनबारे सचेतना जगाउने ।		नेपाल तामाङ घेदुङ
		२. बचत तथा विप्रेषणलाई उत्पादक क्षेत्र खासगरी औद्योगिक, व्यवसायिक कृषि एवम् पर्यटन उद्योग, ऊर्जा विकास, प्राविधिक तथा तामाङ भाषाको शिक्षा विकासमा परिचालन गरी देश विकासमा योगदान गर्न अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ विकास समिति/कोष, कृषि उत्पादन सहकारीको स्थापना गर्ने ।		
		३. एक गाउँ, एक संगठन । ग्रामिण स्रोत परिचालन ।		सबै सदस्य संस्थाहरू
		४. प्राकृतिक प्रकोप तथा विपदमा परेका पीडित व्यक्ति र परिवारलाई सहयोग अभियान सञ्चालन गर्ने ।		सबै सदस्य संस्था
		५. विभिन्न आर्थिक सुदृढीकरण तथा प्रविधि आदानप्रदानसम्बन्धी योजना निर्माण गर्ने ।		सबै सदस्य संस्थाहरू
		६. काठमाडौं वरिपरिका ९ जिल्लालाई जोडेर ताम्सालिङको औद्योगिक, आर्थिक, सामाजिक विकासका लागि जीवन रेखाको रूपमा राष्ट्रिय महत्वको योजनाको हैसियतमा ताम्सालिङ चक्रपथको निर्माण गर्न सरकारसँग जोडदार माग गर्ने ।		नेपाल तामाङ घेदुङ
६.	तामाङ कला, साहित्य, इतिहास लेखन समिति	१. तामाङको परम्परागत तथा आधुनिक कला, साहित्यको प्रवर्द्धन गर्न भूमिका खेल्ने ।		सबै सदस्य संस्थाहरू
		२. वंशावली बनाउने नाममा विभिन्न तामाङ थरका भद्रभलाद्मीहरूले संगठन बनाएर अभियान संचालन गर्नु सकारात्मक कुरो हो तापनि त्यसबाट राजनीतिक वा अन्य गतिविधिसमेत हुँदा तामाङ समाज विखण्डित हुने भय पनि रहन्छ । यसबाट बचेर वंशावलीको कार्य समन्वयात्मक ढंगले सम्पादन गर्नु आवश्यक भएकोले त्यसता थरैपिच्छेको समिति वा संस्थालाई समन्वय गर्नेगरी एक वंशावली निर्माण समन्वय समिति गठन गर्ने । सो समितिले तामाङ इतिहास, वंशावली लगायतको खोज, अध्ययन, अनुसन्धान र विकासलाई		नेपाल तामाङ घेदुङ

		योजनाबद्ध ढंगले विकास गर्ने कार्यलाई संयोजन गर्नेछ ।		
		३. डम्फू बाजा तथा सेलोका आविष्कारक म्हेमे पेडदोर्जेको आकृति परिकल्पना गरी प्रचलनमा ल्याउने ।		नेपाल तामाङ घेदुङ
७.	तामाङ पञ्चाङ्ग समिति	१. यो समितिले तामाङ ल्हो प्रवर्द्धन गर्न प्रत्येक वर्ष तामाङ पात्रो प्रकाशन गर्नेछ ।		तामाङ समाज जापान
		२. खगोल शास्त्रको वैज्ञानिक अध्ययन अध्यापनको व्यवस्था गरी तामाङ खगोलशास्त्रीहरु उत्पादन गर्ने ।		नेपाल तामाङ घेदुङ र अखिल भारतीय तामाङ बौद्ध संघ
८.	तामाङ विकास कोष परिचालन समिति	१. विज्ञान तथा प्रविधिमा विशेषज्ञता हासिल गर्ने वा खोज अनुसन्धान गरी नयाँ आविष्कार गर्न चाहने तामाङ जेहेन्दार विद्यार्थीलाई सहयोग गर्ने । २. सुदखोर, मिटरव्याजीबाट बचाउन र उद्योग व्यवसाय गरी आर्थिक स्थिति सुधार गर्न चाहने विपन्न वर्गलाई सहयोग गर्ने । ३. त्यसको लागि कोषले परिचालनसम्बन्धी नियम आफै बनाउनेछ ।		सबै सदस्य संस्थाहरू
९.	तामाङ मानव अधिकार तथा कानुनी सेवा प्रवर्द्धन समिति	१. देश तथा विदेशमा रहेका र कानुनी परामर्श चाहने तामाङहरुलाई सहयोग गर्ने । २. मानव अधिकार कानुन विषयमा जनचेतना जगाउने । ३. कानुन तथा मानवअधिकारसम्बन्धी विश्वव्यापी सञ्जाल निर्माण गर्ने ।		सबै सदस्य संस्थाहरू
१०.	अध्ययन, अनुसन्धान तथा क्षमता प्रवर्द्धन समिति	१. वैदेशिक रोजगारीको लागि सीपमूलक तालिम तथा अभिमुखिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । २. तामाङ युवा विद्यार्थीलाई तामाङ जातिसम्बन्धी विविध विषयमा अध्ययन गर्न विद्वत् वृत्ति प्रदान गर्ने । ३. लामा, बोम्बो, ताम्बासम्बन्धमा अध्ययन, अनुसन्धान र प्रशिक्षण संचालन गर्ने, गराउने ।		तामाङ समाज संयुक्त अधिराज्य र युरोपका संस्थाहरू

४.२ अन्तर्राष्ट्रिय कार्यक्रम,

- (क) UNDRIP & ILO-169 सम्बन्धी जनचेतना जगाउने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- (ख) मानवअधिकार राष्ट्रिय कार्ययोजना र ILO-169 राष्ट्रिय कार्ययोजना निर्माणमा हस्तक्षेप गर्ने ।
- (ग) आदिवासी आयोग/अल्पसंख्यक आयोगमार्फत तामाङ जातिको ऐतिहासिक उत्पीडनसम्बन्धी प्रतिवेदन तयार गर्न माग गर्ने ।
- (घ) संयुक्त राष्ट्र संघको आदिवासी मञ्च, विज्ञ संयन्त्र र व्यापारियरका कार्यमा सहभागी हुने ।
- (ङ) क्षेत्रीय तथा अन्तर्राष्ट्रिय आदिवासी संघ, संस्थाहरूसँग भाइचारा सम्बन्ध विस्तार गर्ने ।

४.३ तामाङ ल्होछार सम्बन्धमा :-

२०५१ सालमा नेपाल सरकारले माघ शुक्लपक्ष प्रतिपदा दिनलाई ल्होछार पर्वको राष्ट्रिय मान्यता प्रदान गरेको थियो । यो सन्तोषजनक कुरा हो जसले गर्दा आज यो पर्व राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय भइसकेको छ ।

यो सम्मेलन ल्होछारलाई व्यवस्थित गर्न “अन्तर्राष्ट्रिय उच्चस्तरीय तामाङ पञ्चाङ्ग समिति” गठन गर्ने निर्णयलाई पुनः अनुमोदन गर्दछ ।

साथै, मञ्जुश्री सम्बत्लाई मान्यता र माघ शुक्लपक्ष प्रतिपदाको दिनको ल्होछारको उपलक्ष्यमा तीन दिन सार्वजनिक विदा उपलब्ध गराउनु सरकारसँग माग गर्ने निर्णय गर्दछ ।

“नयाँ वर्षको उमंगको बहार, घरघरमा ल्होछार” नाराका साथ गाउँमुखी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

५. देश विशेष कार्यक्रम :-

- (क) नेपाल : तामाङ जातिको पहिचान र आत्मनिर्णय, स्वशासनसहितको ताम्सालिङ प्रदेश र राज्यको सबै अंगमा पूर्ण समानुपातिक प्रतिनिधित्व ग्यारेन्टी गर्ने ।
- (ख) बंगलादेश : बंगलादेशका तामाङहरूसँग सम्पर्क गर्ने । तामाङ अल्पसंख्यकलाई संरक्षण र आरक्षणको ग्यारेन्टी गर्ने ।
- (ग) भारत : सिक्किम र पश्चिम बंगालको विधानसभा र दार्जिलिङ क्षेत्रीय प्रशासनमा राजनीतिक प्रतिनिधित्वको व्यवस्था र आसामलगायतको राज्यहरूमा तामाङ जातिलाई जनजाति अनुसूचीमा सुचिकृत गर्ने । गोर्खाल्याण्ड आन्दोलनप्रति ऐक्यबद्धता प्रकट गर्ने ।
- (घ) भुटान : तामाङ अल्पसंख्यकलाई संरक्षण र आरक्षणको ग्यारेन्टी गर्ने ।
- (ङ) म्यानमार (बर्मा) : तामाङ अल्पसंख्यकलाई संरक्षण र आरक्षणको ग्यारेन्टी गर्ने ।
- (च) थाइल्याण्ड : तामाङ अल्पसंख्यकलाई संरक्षण र आरक्षणको ग्यारेन्टी गर्ने ।
- (छ) मलेसिया : मलेसियाका तामाङहरूसँग सम्पर्क विस्तार गर्ने ।
- (ज) स्थायी बसोबास रहेका राष्ट्रिय सदस्यहरू : नयाँ पुस्ताहरूमा पहिचानको अभ्यास गर्ने, गराउने । भाषा, संस्कृतिसँग सम्बन्धित कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने । स्थायी राष्ट्रहरूसँग सहकार्य गरी आर्थिक, सांस्कृतिक एवम् प्राविधिक आदानप्रदानका कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- (झ) कामको सिलसिलामा प्रवासका देशहरू : रोजगारीका लागि विदेश गएका तामाङहरूका लागि सम्मानजनक काम, शारीरिक जोखिममुक्त तथा स्वास्थ्यका दृष्टिले सुरक्षित काम, सरकारको निगरानीमा घरेलु काम, बलात्कार, यौन शोषण र मानव व्यापारबाट मुक्त र सुरक्षित कामको ग्यारेन्टी, दूतावास र सरकारसँग सहकार्य गरेर उद्धार कार्य संचालन गर्ने ।

६. स्थायी/राष्ट्रिय/सम्बन्धन सदस्य संस्थाहरू (नामावली अनुसूची-१ मा दिइएको छ) को समयबद्ध कार्य विभाजन :-

- (१) सचिवालयले संगठन विस्तार, सबै विषयगत समितिहरूलाई संयोजन गर्ने, प्रगति प्रतिवेदन बुझ्ने र सम्बन्धित सदस्य, समितिमा पठाउने, अन्तर्राष्ट्रिय भाइचारा सम्बन्ध बढाउने ।
- (२) सदस्यहरूले अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलनले पारित गरेको नीति तथा कार्य योजनालाई अनुमोदन अनिवार्य गर्ने । अनुमोदन गर्ने संस्था मात्र सदस्य हुनेछ ।
- (३) विषयगत समितिमा संस्थागत प्रतिनिधित्व हुने तर संस्थाले पठाउँदा त्यस्तो व्यक्ति विषयप्रति रुची राख्ने हुनुपर्दछ । प्रवासका संस्थाले पठाउने व्यक्ति सकेसम्म प्रवासमा अरु थप दुई वर्षसम्म बस्ने व्यक्ति छनौट गर्नु उचित हुन्छ ।
- (४) संस्था अनुसार समयबद्ध कार्यतालिका अनुसूची-२ मा दिइएको छ ।

७. कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन :-

- (१) नयाँ कार्यसमितिले पाँचौँ सम्मेलनबाट पारित नीति, कार्ययोजना तथा कार्यक्रमहरूलाई सचिवालय र अतापको सदस्य संगठनहरूको जिम्मेवारी खुलेको समयबद्ध कार्यतालिका बनाई कार्यान्वयन गर्नेछ ।
- (२) सम्मेलनले अताप तथा त्यसको सदस्य संगठनको काम कारवाहीलाई प्रभावकारी बनाउनु कार्यान्वयनको आवधिक प्रगति प्रतिवेदन बुझाउने व्यवस्था गर्ने र सो को अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्न उच्चस्तरीय अनुगमन मूल्याङ्कन समिति गठन गर्नेछ । सो समितिमा संस्थापक अध्यक्ष लगायतका पूर्वअध्यक्षहरू हुनेछन् ।

यो समितिले निम्न कार्य गर्नेछ-

- (क) प्रत्येक वर्ष र त्यसको राष्ट्रिय सदस्यको कार्य प्रगति प्रतिवेदन बुझ्ने ।
- (ख) उक्त प्रगति प्रतिवेदनमाथि सुनुवाई गर्ने, समीक्षा गर्ने र सम्बन्धित निकायलाई प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि विज्ञ एवम् प्राविधिक सुझाव सिफारिस गर्ने ।

अनुसूची-१

स्थायी/राष्ट्रिय/सम्बन्धन सदस्य-संस्थाहरूको विवरण

दर्ता क्रम	दर्ता मिति	संस्थाको नाम	देश	सदस्यताको प्रकार	नवीकरण मिति
०१	सन् २००२	नेपाल तामाङ घेदुङ	नेपाल	स्थायी	२३.५.२०२३
०२	सन् २००२	अखिल भारतीय ता. बौद्ध संघ	भारत	स्थायी	
०३	सन् २००२	तामाङ समाज भुटान	भुटान	स्थायी	
०४	सन् २००२	तामाङ समाज म्यानमार	बर्मा	स्थायी	
०५	सन् २०१८	तामाङ समाज बैंकक	थाइल्याण्ड	स्थायी	
०६	सन् २००२	हङकङ तामाङ घेदुङ	हङकङ	राष्ट्रिय	२६.५.२०२३
०७	सन् २००२	तामाङ समाज	उत्तर अमेरिका	राष्ट्रिय	२४.५.२०२३
०८	सन् २००२	तामाङ समाज अष्ट्रेलिया	अष्ट्रेलिया	राष्ट्रिय	
०९	सन् २०१३	तामाङ समाज	जापान	राष्ट्रिय	२०.५.२०२३

१०	सन् २०१३	तामाङ घेदुङ यु.के.	बेलायत	राष्ट्रिय	
११	सन् २०१८	तामाङ समाज	बेल्जियम	राष्ट्रिय	
१२	सन् २००२	तामाङ घेदुङ मकाउ	मकाउ	सम्बन्धन	
१३	सन् २००५	प्रवासी तामाङ समाज	कतार	सम्बन्धन	
१४	सन् २००५	नेपाल तामाङ घेदुङ	इजरायल	सम्बन्धन	
१५	सन् २००५	तामाङ समाज दुबई	युएई	सम्बन्धन	७.५.२०२३
१६	सन् २०१३	नेपाल तामाङ घेदुङ	कुवेत	सम्बन्धन	१९.५.२०२३
१७	सन् २०१३	नेपाल तामाङ घेदुङ	दक्षिण कोरिया	सम्बन्धन	२६.५.२०२३
१८	सन् २०१३	नेपाल तामाङ घेदुङ	साउदी अरब	सम्बन्धन	
१९	सन् २०१३	नेपाल तामाङ घेदुङ	ओमन	सम्बन्धन	
२०	सन् २०१८	नेपाल तामाङ घेदुङ	साईप्रस	सम्बन्धन	२२.५.२०२३
२१	सन् २०१८	नेपाल तामाङ घेदुङ	बहराईन	सम्बन्धन	
२२	सन् २०१८	नेपाल तामाङ घेदुङ	कतार	सम्बन्धन	११.५.२०२३
२३	सन् २०१८	तामाङ समाज	स्वीटजरल्याण्ड	सम्बन्धन	
२४	सन् २०१८	नेपाल तामाङ घेदुङ	मलेसिया	सम्बन्धन	
२५	सन् २०२३	नेपाल तामाङ घेदुङ	इराक	सम्बन्धन	२१.४.२०२३
२६	सन् २०२३	तामाङ समाज	माल्टा	सम्बन्धन	३.५.२०२३
२७		नेपाल तामाङ घेदुङ	रोमानिया	सम्बन्धन	
२८		तामाङ समाज	पोर्चुगल	सम्बन्धन	
२९		तामाङ समाज	आयरल्याण्ड	सम्बन्धन	
३०		तामाङ समाज	डेनमार्क	सम्बन्धन	
३१		तामाङ समाज	नर्वे	सम्बन्धन	
३२		तामाङ समाज	स्पेन	सम्बन्धन	
३३		तामाङ समाज	जर्मन	सम्बन्धन	
३४		तामाङ समाज	फिनल्याण्ड	सम्बन्धन	

अनुसूची-२ (नमूना)

स्थायी/राष्ट्रिय/सम्बन्धन सदस्यहरूको कार्य विभाजन

१. तामाङ संस्कार संस्कृति निर्देशिका अनुमोदन गर्ने,
२. सबै पालिका/टोलमा न्हाडखोर गठन गर्ने,
३. निर्देशिकाको व्यवस्थासम्बन्धी विवाद भएमा परिषद्सँग सम्बन्ध राखेर निर्णय दिने ।

न्हाङ्खोरको गठन र भूमिका,

१. परिषदको प्रत्येक सदस्य संस्थाले प्रत्येक ल्होछारमा आ-आफ्नो देशको स्थानीय तहमा न्हाङ्खोर गठन गर्ने । निम्न पदाधिकारी : चोहो, ह्यो-चोहो, मुल्मी, गौराई, ताम्बा, लामा, बोम्बो, गान्बा र गौराई ।

२. न्हाङ्खोरले स्थानीय घेदुङ वा सम्बन्धित देशको संघसँग मिलेर सामुदायिक जीवन प्रणालीलाई पुनःस्थापित गर्न निम्न कामहरू गर्ने :

- सामुदायिक भवन निर्माण-गुम्बा, ताम्बा र बोम्बो पूजा) र तामाङ भाषा पठनपाठन गर्ने,
- विशेष पर्व र उत्सवहरूमा भेषभूषा अनिवार्य गर्ने,
- धुर्सा निर्माण गर्ने,
- सहकारी/ढुकुटी संस्था गठन गर्ने,
- सरकारी कामकारवाही वा निर्णयसम्बन्धी सूचना प्रवाह गर्ने,
- परिषद् र सम्बन्धित देशको संस्थाको निर्णय तथा सूचना प्रवाह गर्ने ।

३. संस्कार संस्कृति निर्देशिका कार्यान्वयन गर्ने ।

कार्यान्वयन र उपलब्धिको समीक्षा,

- हरेक ६/६ महिनामा प्रगतिको समीक्षा गर्ने,
- राम्रो/नराम्रो अनुभवलाई साटासाट गर्ने,
- असल नमूना कामको विश्वव्यापी रूपमा प्रचार प्रसार गर्ने र सम्मेलनमा पुरस्कृत गर्ने ।

अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ परिषद्को पाचौं अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन (जून ३-४, सन् २०२३) मा प्रस्तुत
समसामयिक विश्व परिस्थिति र परिषद्को प्राथमिकताहरू

डा. मुक्तसिंह लामा (मानवशास्त्री)

सन् २००२ मा भएको अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ परिषद्को पहिलो सम्मेलनदेखिको दुई दशक यता विश्वभरि विभिन्न देशहरूमा तामाङ समुदायको फैलावट अझै व्यापक हुँदै गएको छ । वर्तमान नेपाल, भारत, भुटान र चीनको हिमालय क्षेत्र तामाङहरूको आदिम थलो हो । तामाङहरू यी देशका रैथाने आदिवासीहरू हुन् । बहुसङ्ख्यक तामाङहरू उनीहरूको मुल भूमि नेपालको ताम्सालिङ ह्युलमा रहेको छ । आफ्नो आदिम थलोबाट इतिहासको विभिन्न कालखण्डमा तामाङहरू संसारको अन्य देशहरूमा पुगेका छन् । म्यानमार र थाइल्याण्डमा करीब ३०० वर्ष अगाडि नै उनीहरूको बसोबास भएको अनुमान छ । वीसौं शताब्दीमा तामाङहरूको फैलावट विस्तारीत भयो । संयुक्त राज्य अमेरिका, बेलायत, हङकङ, अष्ट्रेलियादेखि युरोपका स्वीजरल्याण्ड, बेल्जियम, पोर्चुगल, आयरल्याण्ड, रोमानिया, माल्टा लगायतका देशहरूमा तामाङ समुदायको बसोबास बढ्दै गएको छ । यस किसिमको विस्तारलाई डायस्पोरा भन्न सकिन्छ । विगत तीन दशक यता वैदेशिक रोजगारीको लागि तामाङ युवाहरू एशियाका विभिन्न देशहरू जस्तै मलेसिया, दक्षिण कोरिया र जापानमा पुगेका छन् । त्यसैगरी मध्य पूर्व अरबका देशहरू साईप्रस, साउदी अरब, बहराईन, इराक, इजरायल, युएई, कुवेत, कतार लगायतका देशहरूमा कामको लागि उनीहरू ठुलो सङ्ख्यामा पुगेका छन् । नेपालबाट मात्रै करिब १ लाख ५० हजार तामाङहरू अन्य विभिन्न देशमा रहेको अनुमान छ ।

आफ्नो आदिम थलोका देशहरूमा, डायस्पोरामा वा वैदेशिक रोजगारीमा रहेका तामाङहरूको आआफ्नै विशिष्ट किसिमको परिवेश र परिस्थिति छ । आफु बसोबास गर्ने वा काम गर्ने देशको राजनीतिक व्यवस्था, आर्थिक अवस्था र त्यहाँका नीति नियमहरूले त्यस ठाउँमा रहेका तामाङ समुदायको अवस्था, अवसर र चुनौतिहरू धेरै हदसम्म निर्धारण गर्दछ । सबै देशहरूमा आदिवासी जनजाति, अल्पसङ्ख्यक समुदायको रूपमा वा श्रमिकको रूपमा उनीहरूले विभेद भोग्न बाध्य हुनुपर्ने अवस्था कम चुनौतिपूर्ण छैन । तामाङ समुदायको लागि सबै देशहरूमा आआफ्ना सङ्घर्ष र सम्भावनाहरू छन् । संसारभरिका विभिन्न देशमा छरिएर बसेका र विविध खालका अवस्थाहरूमा रहेका तामाङहरूको सङ्घर्ष र आकाङ्क्षाहरूमा ऐक्यबद्ध भएर जो जहाँ रहेका छन् त्यहाँ उनीहरूको राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक अधिकारको संरक्षण र सम्वर्द्धन गर्नु अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ परिषद्को भूमिका हो ।

यो विश्वको कुनैपनि स्थानमा रहेको भएपनि तामाङहरूलाई एक जातिको रूपमा गोलबन्द गर्ने एउटै कुरा छ । त्यो हो यस हिमाली भुभागमा उनीहरूको पूर्खाले सिर्जना गरेको सुन्दर तामाङ सभ्यता, सांस्कृतिक सम्पदा र यसले हामीलाई दिने शालिन पहिचान । तामाङ सभ्यताभित्र आफ्नै भाषा, भेषभूषा, गहना, चाडपर्व, गीत-संगीत, कला र विश्व दृष्टिकोण विशिष्ट छ । यो तामाङ सभ्यता र सांस्कृतिक सम्पदा तामाङ समुदायको मात्रै नभएर सम्पूर्ण मानव सभ्यताको अंग हो र सृजनाको स्रोत पनि हो । त्यसैले तामाङ सभ्यता, सांस्कृतिक सम्पदा र पहिचानको संरक्षण र सम्वर्द्धन गर्नु अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ परिषद्को अर्को मुख्य दायित्व हो ।

यस सन्दर्भमा अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ परिषद्को आगामी कार्यकालको लागि निम्न प्राथमिकताहरूको प्रस्ताव प्रस्तुत गरिएको छ । अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ परिषदसँग आबद्ध तथा अन्य सम्पूर्ण तामाङ संघ-संस्थाहरूले आआफ्नो देश, क्षेत्र, शहर, गाउँ र वस्तीहरूमा निम्न लक्ष्य प्राप्तिका लागि कार्यक्रमहरूको आयोजना गर्नेछ । अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ परिषद्ले यस काममा समन्वयकारी र सहयोगीको भूमिका निर्वाह गर्नेछ ।

१. तामाङ रिमिठिम, सभ्यता र सांस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्ने,

तामाङ रिमिठिम हाम्रो पहिचानको मुटु हो । तामाङ सभ्यता र सांस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्नु हाम्रो कर्तव्य हो । हाम्रो चाडपर्व, उत्सव, भेषभूषा, गरगहना, गीतसंगीत र कला हाम्रो निधिहरू हुन् । यस अन्तर्गत ल्होछारलाई सामूहिक उत्सवका साथै घरघरको पर्वको रूपमा व्यापक बनाउने, बुद्ध जयन्तीलाई बौद्ध शिक्षा ग्रहण र शील पालनाको दिवसको रूपमा मनाउने, फोला-डाला-स्याङलाको

परम्परालाई परिष्कृत बनाउने र ताम्बा परम्पराको मौलिकतालाई निखार्ने कामलाई अभियानको रूपमा लैजाने हाम्रो एउटा प्राथमिक अभियान रहने छ ।

२. सबै देशमा साभ्रा तामाड पहिचानको औपचारिक मान्यता हासिल गर्ने,

नेपाल र भारतको पश्चिम बंगाल र सिक्किममा तामाडहरूले आदिवासीको रूपमा राज्यबाट मान्यता प्राप्त गरिसकेको छ । आफ्नो देशको परिस्थिति अनुसार सबै देशमा तामाडहरूले आदिवासी वा अल्पसङ्ख्यक समुदायको रूपमा मान्यता हासिल गर्ने लक्ष्य हाम्रो लागि महत्वपूर्ण छ । तामाड पहिचानको औपचारिक मान्यतासँगै संसारभरिका तामाडहरू एउटै तामाड पहिचानमा बाँधिन सबैले तामाड हुनुको मर्मलाई जीवनमा आत्मसात गर्न अति आवश्यक छ । विशेषगरी हाम्रो पहिचानसँग अभिन्न रूपमा गाँसिएको हाम्रो रूढ, कुल परम्परा र आस्याड-स्याडप्रतिको उच्च सम्मानको प्रथा अझ व्यवस्थित गर्ने ।

३. सबै देशमा तामाडहरूको मानवअधिकार र स्वतन्त्रता सुनिश्चित गर्ने,

हरेक देशमा त्यहाँका तामाडहरूको मानवअधिकार र स्वतन्त्रता सुनिश्चित गर्न उल्लङ्घनका घटनाहरू भएमा छानबिन गरी न्याय निरूपण गर्न र मानवअधिकार प्रवर्द्धन गर्न सचेतना फैलाउन नियमित कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।

४. नेपालमा ताम्सालिङ स्वायत्तताको स्थापनाको चाहना सफल बनाउन एकजुट हुने,

नेपालमा ताम्सालिङ स्वायत्त प्रदेश स्थापनाको लक्ष्य अझै पूरा हुन सकेको छैन । तामाड जातिको मुल भूमिमा उनीहरूको आत्मनिर्णयको अधिकारसहितको स्वायत्तताबिना उनीहरूको राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक अधिकार सुनिश्चित हुन सक्दैन । ताम्सालिङ स्वायत्तताको मुद्दा संसारभरिका सबै तामाडहरूको मुद्दा पनि हो । ताम्सालिङको उन्नयनले सबैलाई गौरव र उर्जा प्रदान गर्दछ । यो स्वशासन र समावेशी लोकतन्त्रको पक्षमा गरिने लडाइँ पनि हो । यसको लागि नेपालमा ताम्सालिङ स्वायत्तताको आवाजलाई शसक्त बनाउन सबै पक्षबाट नैतिक, भौतिक र अन्य आवश्यक सहयोग गर्ने हाम्रो अर्को प्राथमिकता हो ।

५. सबै देशमा रहेका तामाडहरूले आफ्नो मातृभाषाको प्रयोगलाई व्यापक बनाउने,

भाषा हाम्रो रिमठिम, ज्ञान दर्शन र कलाको माध्यम हो । यो तामाड पहिचानको मुटु पक्ष हो । तामाड भाषाको प्रयोगलाई व्यापकरूपमा विशेषगरी नयाँ पुस्तामा प्रसारण गर्ने, घरघरमा बोल्ने र यो भाषा, लिपिमा साहित्य तथा अन्य कलाहरू सृजना गर्ने अभियान चलाउने ।

६. आगामी कार्यकाललाई तामाड युवा तथा बालबालिकाको उच्च शिक्षालाई पहिलो प्राथमिकतामा राखेर अभियान चलाउने ।

अहिले संसारमा उच्चदरमा भइरहेको प्रविधिको विकाससँगै ज्ञान र श्रमको क्षेत्रमा भइरहेको परिवर्तनलाई हामी ग्लोबलाइजेसनको रूपमा पनि बुझ्छौ । यसले तामाड जस्तो सानो जनसङ्ख्या भएको समुदायमा यसबारे चनाखो भएन भने गहिरो नकरात्मक असर पार्न पनि सक्छ । त्यसैले यो परिवर्तनको प्रवाहसँगै तामाड युवाहरूलाई उच्चशिक्षा हासिल गर्न र उत्कृष्ट व्यवसायिक जीवन हासिल गर्न उत्प्रेरित गर्ने । यो परिवर्तनको प्रवाहमा सरिक हुँदा आफ्नो मुल जरा र पुर्ख्यौली इतिहास र रिमठिमलाई आफ्नो स्वत्वको रूपमा राख्ने ।

७. जुनसुकै देशमा रहेको तामाडहरू विपदमा परेका अवस्थामा राहत र उद्धारको लागि काम गर्ने,

विपद् अहिलेको संसारको बढ्दो जोखिमको रूपमा अगाडि आएको छ । जलवायु परिवर्तनले हिमाली भूभाग र कमजोर वर्गलाई अत्याधिक नकरात्मक असर गर्ने देखिन्छ । सन् २०१५ मा गएको नेपालको भुकम्पलाई हामी ताम्सालिङ ट्राजेडीको रूपमा लिन्छौ । कुनैपनि देशमा रहेका तामाडहरू यस्ता प्राकृतिक वा अन्य किसिमको विपदहरूमा पर्नसक्छ । दुर्घटना, विमारी, वा अन्य किसिमका आपतहरू कसैमाथि पर्दा उद्धार र राहतको लागि सहयोग समन्वय गर्ने हाम्रो अभिभारा हो । यस्ता जोखिमहरू तामाड श्रमिकहरूको

लागि अझै बढि हुनसक्ने हुनाले यस्ता विपद्बाट जोगिन सचेतना फैलाउने र राहत तथा उद्धारका कार्यहरू गर्नु पर्दछ ।

८. सम्पूर्ण तामाङहरूको ऐक्यबद्धता र सामूहिक सहकार्य निरन्तर राख्ने,

अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ परिषद् विश्वका तामाङहरूको साझा मञ्चको रूपमा सम्पूर्ण तामाङहरूविच मैत्रीभाव, भातृत्व, सद्भाव वृद्धि गर्नको लागि क्रियाशील मञ्ज हो । यस परिषद्सँग सम्बद्ध र अन्य फोरमहरू मार्फत आपसी संचार, छलफल र संवाद निरन्तर राख्दै अझ घनिभुत बनाइनेछ ।

९. आफु बसोबास गरिरहेका देशको अन्य आदिवासी समुदायको हक, अधिकारको सवालमा ऐक्यबद्धता जाहेर गर्ने,

तामाङहरू हिमालय पर्वतका आदिवासी हुन् । आदिवासी जीवन पद्धति र इतिहासले उनीहरूलाई विशिष्ट प्रकारको विश्व दृष्टिकोण र दर्शन दिन्छ । तर विश्वमा वाह्य वा आन्तरिक उपनिवेशीकरणको कारणले सबै देशका आदिवासीहरूमाथि जघन्य अन्याय भएको छ । त्यसको विरुद्धमा संसारका आदिवासीहरूले आफ्नो आन्दोलनलाई अन्तर्राष्ट्रियकरण पनि गरेका छन् । यस सन्दर्भमा आदिवासीको हैसियतमा आफु बसोबास गरिरहेका देशको अन्य आदिवासी समुदायको हक अधिकारको सवालमा ऐक्यबद्धता जाहेर गर्ने हाम्रो मुक्ति आन्दोलनको एउटा पक्ष हो ।

१०. विश्वमा शान्ति, बहुलता, समानता, भातृत्व र स्वतन्त्रता प्रवर्द्धनका लागि काम गर्ने,

हामी यो संसारको बहुल सांस्कृतिक सुन्दर इन्द्रेणी रंगको एउटा सुन्दर अंग हौ । बहुलतामा समानता हासिल गर्नु हाम्रो लक्ष्य हो । यस सन्दर्भमा विश्वमा शान्ति, बहुलता, समानता, भातृत्व र स्वतन्त्रता प्रवर्द्धनका लागि काम गरिरहेका राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सामाजिक संस्थाहरूसँग हामी निरन्तर सहकार्य गर्नेछौ ।

■

प्रथम अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ सम्मेलनद्वारा जारी काठमाडौं

घोषणा-पत्र

पहिलो अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ सम्मेलन डिसेम्बर, १९-२०, २००२ काठमाडौंमा विश्वका विभिन्न मुलुकबाट सहभागी भएका हामी तामाङ जाति र संघसंस्थाहरूका सम्पूर्ण प्रतिनिधिहरू,

१. हाम्रा ताम्बाहरूले प्रस्तुत गरेका गौरवशाली तामाङ इतिहास र हाम्रा पूर्वजले भविष्यको यात्राको लागि देखाएको बाटोको हामी ती पूर्खाका स्वाभिमानी सन्ततिको रूपमा एकसाथ स्मरण गर्दै,
२. यस हिमाली भूभागको ताम्बालिङ हामी सबैको साभ्ना मूल थलो भएको र यहीँबाट हामी आदिवासीहरू एसियाका विभिन्न ठाउँमा राज्य सीमा निर्धारित हुनु अगाडि नै फैलिएको तथ्यलाई पुष्टि गर्दै र यो मातृभूमि जहाँ हाम्रा पुर्खाले जीवन बिताए, हाम्रा देवीदेवताले बास गरे, जहाँ हाम्रा काइरन, र गाथाहरू जन्मियो र इतिहासको सिर्जना भयो, जसले हाम्रो भौतिक, सांस्कृतिक अस्तित्वलाई संरक्षण गर्‍यो र जहाँबाट हामीले खाना तथा औषधिमूलो प्राप्त गर्‍यो र जहाँ हामीले आफ्नो भाषालाई हुर्कायौ, चाड र उत्सवहरू मनायौ, यो मातृभूमि जहाँ हामी जन्म्यौ, बाँच्यौ र जहाँ भविष्यको लागि चिनो छाडेर जानेछौ, लाई सम्मान गर्दै,
३. हाम्रो मानवीय प्राकृतिक र आध्यात्मिक पक्षहरूबीच पारस्परिक सम्बन्ध, कैयौ सहस्राब्दीदेखिको हाम्रो मातृभूमिसँगको सम्बन्धले विकसित तथा परिस्कृत दिगो समाज र आउँदो पुस्ताका लागि शान्ति, समानता र न्याय कायम गर्ने हाम्रो दायित्व प्रतिविम्बित गर्ने आफ्नो विशिष्ट तामाङ विश्व दृष्टिकोणलाई पुनर्पुष्टि गर्दै,
४. तामाङ बौद्ध धर्म, बोम्बोवाद र ताम्बावादको अपूर्व समिश्रण भएको तामाङ संस्कार र हाम्रो भाषा, लिपि, कला, लोक-संस्कृति, गीत, संगीत जस्ता मूर्त र अमूर्त सांस्कृतिक सम्पदामा तामाङ सभ्यता र सांस्कृतिक सम्पदा गहिरोसँग जोडिएको कुरा आत्मसात् गर्दै,
५. तामाङ भाषा सृष्टिको सुरुवात कालदेखि नै हाम्रा पूर्खाको आवाजको रूपमा रहेको, हाम्रो जाति र अस्तित्वको आत्मा भै बसेको र पुस्तौपुस्तासम्म हाम्रो सांस्कृतिक परम्परालाई बढाउने माध्यम रहेको तथ्यलाई स्वीकार गर्दै,
६. तामाङ संस्कृतिले तामाङ महिलाहरूलाई उच्च र सम्मानित स्थानमा राख्दै तामाङ समाजको उत्थानमा उनीहरूको योगदान र दायित्वको उच्च कदर गर्ने र दाजुभाई र चेलीबीच पारस्परिकता, आपसी सहयोग र समताको मूल्यलाई बढावा दिने कुरालाई अवलम्बन गर्दै,
७. ताम्बा परम्पराबाट विकसित वर्तमान तामाङ सेलो, डम्फू, टुङ्नाको गीत र संगीत हाम्रो जातिको पहिचान र संस्कृतिको अभिन्न अंग भएको, नयाँ पुस्तामा आफ्नो धर्म, इतिहास र मूल्य मान्यता साथै शिक्षा र चेतनाको प्रसारण गर्ने माध्यम भएको र यो हाम्रो सौन्दर्य बोधको अभिव्यक्तिसमेत भएको कुराप्रति गर्व गर्दै,
८. विश्वको विभिन्न मुलुकमा बसोबास गर्ने सम्पूर्ण तामाङजन जसले हाम्रो सामूहिक सम्पन्नताको लागि दिलोज्यानले काम गरे, जसले तामाङ महिला र पुरुषबीचको आपसी सहयोगमा आफ्नो अधिकार र उन्नतिको लागि सङ्घर्ष गरे, उनीहरूबीचको ऐक्यबद्धतालाई सम्मान गर्दै,
९. नेपालमा र संसारभरि छरिएर रहेका तामाङ समुदायमा निहीत आफ्नो सामाजिक, सांस्कृतिक, आर्थिक, धार्मिक र राजनैतिक विकासको लागि आफैले जिम्मेवारी बहन गर्ने हौसलाप्रति अपार खुशी र आशा व्यक्त गर्दै,

१०. नेपाली राज्य लगायत अन्य मुलुकहरूमा सत्ताधारीहरूले तामाङ जातिमाथि सिलसिलाबद्ध तरिकाले भेदभाव र शोषण गरेको ऐतिहासिक कटु यथार्थ र त्यसको नतिजास्वरूप तामाङ जातिले व्यहोर्नु परेको दुर्दशापूर्ण अर्थतन्त्र, राजनैतिक दमन, धार्मिक बहिष्करण, सामाजिक अपहलना, मूल थलोबाट विस्थापन, निर्वासन र सांस्कृतिक सीमान्तरणलाई मनन् गर्दै,
११. तामाङ जातिले सदैव आफ्नो स्वतन्त्रता, स्वशासन र सार्वभौमिकता कायम राख्दै आफ्नो सांस्कृतिक अधिकारको प्रवर्द्धन गर्ने, सामाजिक तथा आर्थिक उन्नति गर्ने र राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय बहुसांस्कृतिक समाजमा शान्तिपूर्ण सहअस्तित्वमा बाँच्ने प्रणालाई जोड दिँदै,
१२. एक्काइसौ शताब्दीले अगाडि सारेका चुनौतीहरूलाई सामना गर्न तामाङ जातिले आफ्नो समाजभित्र र अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा क्रियाशील रहने कटिबद्धतालाई दोहोर्नुपर्ने र यो क्रियाशील रहने नैतिक जिम्मेवारी भावी पुस्तामा हस्तान्तरण गर्नुपर्ने आवश्यकतालाई दृष्टिगत गर्दै,
१३. अन्तरनिर्भरता निरन्तर बढ्दै गएको आजको विश्वको नागरिकहरूको हैसियतले अत्यधिक भूमण्डलीकरणले हामी तामाङ जाति समुदायलाई पाउँ लागेको संकट निवारण गर्दै नयाँ विश्व परिस्थितिमा सौहार्द र स्वतन्त्रतापूर्वक बाँच्ने आफ्नो स्थान सुरक्षित राख्न गर्नुपर्ने सङ्घर्षको ऐतिहासिक जिम्मेवारीलाई स्वीकार गर्दै, दृढ संकल्प र सर्वसम्मतिपूर्वक हामी निम्न प्रतिबद्धताहरूको घोषणा जारी गर्दछौ ।
१४. तामाङ जाति विशेषगरी महिला र बालबालिकाहरूको अधिकार र हितको निम्ति तामाङ पहिचानको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्ने, जुन पहिचान हाम्रो आफ्नो हो, जसले हामीमा अगाध जातिबन्धु र नागरिकताको भावना जागृत गराउँदछ, त्यो पहिचानको राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय भविष्यप्रति सामूहिक रूपमा जिम्मेवार रहने ।
१५. तामाङ संस्कृति (रिमिठिम), भाषा (तामाङ ताम), लिपि (तामथिग), तामाङ बौद्ध धर्म, संस्कृतिका खम्बाहरू, बोम्बोवाद र ताम्बावाद, भेषभूषा (गोइलो र ग्यान्छा) र हाम्रो विशिष्ट पहिचानका सम्पूर्ण जीवन पद्धति र निधिहरूको सम्मान गरी त्यसलाई अभै मुखरित गर्ने ।
१६. सम्बन्धित सरकारलाई आफ्नो देशमा प्रजातान्त्रिक अधिकारको स्थापना गर्न र विश्व मानव अधिकार घोषणापत्र तथा अन्य अन्तर्राष्ट्रिय कानूनहरूबाट प्रदत्त मौलिक अधिकार र स्वतन्त्रताप्रति तत्काल प्रतिबद्धता जाहेर गरी तिनको कार्यान्वयन गर्न अपील गर्ने ।
१७. आफ्नो आत्मनिर्णयको अधिकार, परम्परागत सम्पद्भुता तथा आफ्नो भूमिमाथिको अधिकार, प्राकृतिक स्रोतमा स्वामित्व र वातावरणीय संरक्षण र विकासको जिम्मेवारी लिन र अधिकारको उपयोग गर्न तामाङ जातिलाई सशक्तिकरण गर्ने ।
१८. नेपाल लगायत अन्य मुलुकहरूका सरकारलाई राज्यले तामाङ जातिमाथि विगतमा अन्यायपूर्ण तवरले पुर्‍याएको ऐतिहासिक क्षतिको स्वीकारोक्तिको लागि उदारता, गरिमा र बहादुरी दर्शाउन र यो ऐतिहासिक क्षतिको क्षतिपूर्तिको लागि अविलम्ब कदम उठाउन अपील गर्ने ।
१९. सम्पूर्ण राज्य, अन्तर्राष्ट्रिय समुदाय, गैरसरकारी संघसंस्थाहरू, नागरिक समाजहरूलाई तामाङ जातिको नागरिकता, राष्ट्रियता, सहभागिता र संस्कृतिमाथिको अधिकार जुन विश्वव्यापी, अभिवाज्य र स्वतन्त्र रहँदै मौलिक अधिकारको अभिन्न अंग रहेको छ, तिनलाई समर्थन गर्दै अन्तर्राष्ट्रिय मानव अधिकारका कानून बमोजिम तिनको कार्यान्वयन गर्न वकालत गर्ने ।
२०. सरकारी नोकरी, राजनैतिक ओहदा, शिक्षा, रोजगार तथा नागरिक समाजमा आदिवासीको रूपमा सबै सम्बन्धित राज्यले तामाङ जातिको लागि विशेष आरक्षणको व्यवस्था गरियोस् भन्ने माग दोहोर्नुपर्ने ।

२१. विश्वभरका तामाङ केन्द्रहरू र समाजलाई सजीव र गतिशील बनाई गोलाद्धका सम्पूर्ण तामाङ जाति र सभ्यतालाई ऐक्यबद्ध पार्न क्रियाशील रहने ।
 २२. तामाङ जातिले आफ्नो भविष्य र अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा आफ्नो जातिगत पहिचानको रक्षाको निम्ति गर्ने निर्णयहरूलाई मान्यता दिन, सम्मान गर्न र समर्थन गर्न सम्पूर्ण राज्य तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्थाहरूलाई आह्वान गर्ने ।
 २३. तामाङ जातिको समाज, विभिन्न संगठनहरू, तिनका प्रतिनिधिहरू तथा विशेष गरी नेपाल तामाङ घेदुङद्वारा ताम्सालिङ लगायत विश्वमा शान्ति र विकास स्थापनाको प्रयासलाई दृढो समर्थन गर्ने ।
 २४. विशुद्ध प्रजातान्त्रिक प्रक्रियाबाट तामाङहरूले आफ्नो संस्कृति जसले हाम्रो समाजको आध्यात्मिक, भौतिक, बौद्धिक र भावनात्मक पक्षहरू र कला, साहित्य, बाँच्ने शैली, मूल्य मान्यताहरू, परम्परा र विश्वासलाई समेट्दछ, त्यसको जगेर्ना गर्न विश्वभरिका सम्पूर्ण तामाङ संघ संगठनहरूलाई समन्वय गरी कार्य गर्ने प्रतिज्ञा गर्ने ।
 २५. राजनैतिक दल, राज्य सीमा र साँघुरो राष्ट्रियताभन्दा माथि हामीहरू पहिला तामाङ जातिको रूपमा आबद्ध छौं भन्ने विश्वास जाहेर गर्दै एकत्रित रूपमा आफ्नो भविष्य निर्माण गर्ने साभ्ना लक्ष्यमा संसारको जुनसुकै ठाउँमा भएपनि मन, वचन र कर्मले लाग्ने अठोट गर्ने ।
 २६. परम्परागत राज्य साँघ सिसानाको घेरालाई नाघेर विश्वभरका सम्पूर्ण तामाङहरूको आपसी सम्बन्धलाई बलियो पार्दै यस्तो तामाङ भूमिको निर्माण गर्ने जुन भूमिमा सबै तामाङले भावनात्मक रूपले ताम्सालिङ महसुस गर्न सक्नु र जुन विश्व संजालले तामाङको सम्पूर्णताको रक्षा र प्रवर्द्धन गर्न समर्थ होस् भन्ने कुरामा सम्पूर्ण तामाङ अगुवाहरू र संगठनहरूलाई काम गर्न निमन्त्रणा गर्ने ।
 २७. संसारभरिका तामाङहरूलाई ऐक्यबद्ध पार्ने पुल वा मञ्चको रूपमा काम गर्दै सबैलाई आर्थिक तथा सामाजिक विकास, संस्कृति, धर्म, भाषा, शिक्षा, स्वास्थ्य, वातावरण, मानवअधिकार, द्वन्द्व व्यवस्थापन जस्ता विश्वभरिका तामाङ जातिसँग सरोकार राख्ने विषयहरूमा काम गर्न, अवधारणाहरूको विकास गर्ने, नीति र कार्यक्रमहरूको निर्माण र स्रोत जुटाउन र ती कामको लागि क्षमता अभिवृद्धि गर्न एउटा अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ परिषद्को स्थापना गर्ने निर्णय गर्ने ।
- पहिलो अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ सम्मेलन काठमाडौँमा विश्वका विभिन्न मुलुकहरूबाट सहभागी भएका हामी तामाङ जाति र संघसंस्थाहरूको सम्पूर्ण प्रतिनिधिहरू यो घोषणापत्रमा जाहेर भएका प्रतिबद्धताहरूलाई कार्यान्वयन गर्न निम्न कार्ययोजना पारित गर्दछौं ।
२८. हाम्रो आध्यात्मिकता र विश्व दृष्टिकोणसँग सम्बद्ध परम्परागत बुद्धि, विवेकका रक्षकहरूको रूपमा रहेका हाम्रा गान्वा तथा रिमिठमका जानकारहरू लामा, ताम्बा र बोम्बोको भूमिकालाई अभैँ सवलिकृत गर्ने ।
 २९. हाम्रो वातावरण, भूमि र समुदायको दिगो व्यवस्थापनको आधारको रूपमा रहेको हाम्रो परम्परागत नियम, प्रथा र संगठनहरूको संरक्षण गर्ने ।
 ३०. विगत दशकभित्र नेपाल, भारत, भुटान तथा अन्य विभिन्न मुलुकमा चलिरहेको द्वन्द्व र हिंसात्मक युद्धबाट तामाङ जातिको जनजीवन तहसनहस हुन पुगेको र युद्धको मारमा हाम्रा कैयन् बालबालिका टुहुरा हुन परेको, बृद्धहरू सहाराविहीन हुनुपरेको, हाम्रो जीविकाको आधार रोजगारी खोसिएको स्थिति, समाज भय र विखण्डनको संघारमा उभिन पुगेको अवस्थामा हामी युद्धरत सबै पक्षलाई वार्ता र शान्ति स्थापनाका लागि आह्वान गर्ने ।

३१. तामाङ जातिको रूपमा आफ्नो गौरव, गरिमा र रिमठिमलाई आउँदो पुस्तामा हस्तान्तरण गरी भावी पुस्ताको उज्वल भविष्यको लागि अन्तर-पुस्ता सहयोगको वातावरण सिर्जना गर्ने ।
३२. राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा आफ्नो आवज र सरोकारहरू बुलन्द पार्न तामाङ महिला, युवा, कलाकार, कानुनविद् तथा विद्यार्थी संगठनहरूलाई सशक्त बनाउन टेवा पुऱ्याउने ।
३३. तामाङ संस्कृतिको धरोरहको रूपमा रहेको गीत र संगीतको राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा खोजी गर्दै त्यसलाई संरक्षण र सम्बर्द्धनका साथै परिष्कृत र परिमार्जन गरी तामाङ सांस्कृतिक पहिचान र त्यसको चेतनाको विकासमा योगदान पुऱ्याउने ।
३४. तामाङ पहिरन र गहना, बोलिचाली र संस्कारका विविध पक्षमा हाम्रो समाजभित्रको बहुलताको कदर र संरक्षण गर्दै सामूहिक सम्मान प्रदान गर्दै जाने ।
३५. बालबालिका र महिलाविरुद्ध भइरहेको बालश्रम, बालयौन शोषण, महिला बेचबिखन, बाल सैनिक, बाल मृत्यु, दण्ड र अन्य सबै प्रकारका शोषण र अन्यायको तत्काल बन्द गर्न आह्वान गर्ने ।
३६. परम्परागत ज्ञान प्रणाली, संस्कृति र जैविक विविधताको दिगो व्यवस्थापनबाट मानवीय र वातावरणीय संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्न महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरी आदिवासी तामाङ महिलाहरूको अधिकारको लागि वकालत गर्ने र जमिन, स्रोत, शिक्षा तथा अन्य सेवाको न्यायपूर्ण र समतामूलक पहुँचको लागि स्थानीय, राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय शासन र नेतृत्व संरचनामा तामाङ महिलाको सहभागिता सुनिश्चित गर्ने ।
३७. हाम्रा ऐतिहासिक, पुरातात्विक, मृत्यु संस्कार, चाडपर्व, मेला र अन्य पवित्र स्थलहरूको संरक्षण र विकास गर्न र त्यसको लागि पर्याप्त बजेट छुट्याउन सम्पूर्ण सरकारहरूसँग माग गर्ने ।
३८. परम्परागत ज्ञान र सीपको प्रयोगलाई निरन्तरता दिने र सांस्कृतिक र जैविक विविधता संरक्षणका लागि हाम्रा यी वैयक्तिक तथा सामूहिक बौद्धिक सम्पत्तिको रक्षा र विस्तार गर्ने ।
३९. हाम्रा परम्परागत स्वास्थ्य प्रणाली (बोम्बो तथा जडिबुटी प्रयोगसमेत) लाई संरक्षण र सवलिकरण गर्ने, निरन्तर उपयोग गर्ने र हाम्रा स्वास्थ्य कार्यक्रमलाई मान्यता प्रदान गर्न आर्थिक सहयोग उपलब्ध गर्न माग गर्ने ।
४०. समानताको मूल्यमा आधारित हाम्रो सांस्कृतिक परम्परालाई सवलीकृत, विकास र नयाँ शक्ति प्रदान गर्न र सबै तहका शिक्षा प्रणालीमा जोड दिने र तामाङ भाषा र तामयिग लिपिमा विद्यालयमा शिक्षा दिन र यसलाई सरकारी प्रयोगमा ल्याउन जोडदार माग गर्ने ।
४१. द्वन्द्व व्यवस्थापनका हाम्रा परम्परागत प्रणालीको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने र यातना, बलत्कार, हिडसा जस्ता मानव अधिकार हनन्का विभिन्न सवाललाई सम्बोधन गर्न परम्परागत अगुवाहरूको भूमिकालाई सवल पार्ने ।
४२. यो घोषणापत्र र कार्ययोजनाको कार्यान्वयनका लागि एउटा संगठनात्मक संरचनाको स्थापना गर्ने जसले अनुसन्धान, योजना, सूचना आदानप्रदान, वैज्ञानिक तथा प्राविधिक सयोगबाट सबैको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने र त्यसको लागि आवश्यकता अनुसार समितिहरूको निर्माण गर्ने ।

THE FIRST INTERNATIONAL TAMANG CONFERENCE

KATHMANDU DECLARATION LETTER

We, the representatives of the Tamang peoples and Organizations from different countries of the world assembled at the first International Tamang Conference in Kathmandu from 19 - 22 December 2002;

1. **RECALLING** together as self-esteemed descendants of our ancestors of legendary Tamang history as told by Tambas (Oral historians) and walking to the future in the footprints of our ancestors,
2. **AFFIRMING** our common roots in the Tamsaling, as indigenous peoples of Himalayas who spread across the region before the formation of the nation-state boundaries, and reverence to this Mother Earth where our ancestors lived, where our spirits dwell, where our legends originated and our history created, which ensures our physical and cultural existence and from where we obtain our food and medicines, where we nurture our languages, celebrate our ceremonies, where we give birth, live and leave legacy for the future,
3. **REAFFIRMING** our unique cosmovision that reflects the reciprocal relationship between the spiritual, natural and human world, our relationship to Mother Earth which for many millennia, have developed and refined our sustainable societies and our responsibility to coming generations to uphold peace, equity and justice,
4. **RECOGNIZING** our civilization and cultural heritage deeply rooted in tangible and intangible cultural heritage such as language, script, art and architecture, folklore, songs and music, and in distinct and unique mix of Tamang Buddhism, Bomboism and Tambaism,
5. **RECOGNIZING** our language as the voice of our ancestors from the beginning of time and part of the soul of our nations, our being, as vehicle of our cultural transmission from generation to generation and the pathway to the future,
6. **NOTING** that Tamang culture has maintained a high and respected position for Women within society and fostered an interdependent and reciprocal relationship between brothers and sisters with egalitarianism and deep appreciation for their contribution and responsibility for Tamang well-being.
7. **TAKING** pride in the present day Tamang songs and music of Damfu and Tungna developed from the Tamba tradition as an inseparable part of our culture and identity, and as medium of transmission of our religion, history, and value system

along with education and awareness and including the expressions of notion of beauty and tastes,

8. AFFIRMING the solidarity of the Tamang people living in different countries we represent in this Conference where we all so diligently worked for common enhancement, for the rights and welfare of our families based on mutual support between ourselves/Tamang men and women,
9. SEEING for ourselves with great joy and hope that we have found a Tamang society in Nepal and Diaspora across the globe with full potential for taking up the self-responsibility for social, cultural, economic and political development of the community,
10. RECOGNIZING the historical fact that the Tamang peoples have been systematically discriminated against by the elites of Nepali State resulting to economic deprivation, political disintegration, religious and social exclusion, displacement and exile from homeland and cultural marginalization,
11. EMPHASIZING the fact that Tamang peoples have retained its self-rule, sovereignty and vibrant community for the promotion of cultural rights, socio-economic prosperity and peaceful coexistence in national and global multicultural societies,
12. BEARING IN MIND the firm will of the Tamang Peoples to carry on working to face the challenges raised by the 21st century in our social surroundings and at an international level and passing on to our future generations this moral obligation,
13. RECOGNIZING the historical responsibility that we have as citizens of this increasingly interdependent world and over which hovers the threat of excessive globalization for communities such as the Tamang peoples, which is struggling to maintain its space in freedom and in harmony with this new international context,

Solemnly **WE DECLARE** our unequivocal commitment to:

14. RIGHTS AND WELFARE of the Tamang peoples specially women and children, living in this globe through preserving Tamang identity, which is ours and for which we have a profound feeling of fellow nation and citizen and, therefore, of joint responsibility regarding its national and international future,
15. CELEBRATE AND REVIVE Tamang culture (*Rhimthim*), language (*Tamang Ghoi*), script (*TamHyig*), pillars of Tamang religion - Buddhism, Tambaism and Bomboism, costumes (*Goilo and Gyanchya*) and the total way of life for our distinctive identity,

- 16.PLEA all concerned governments for establishing democratic rights in their country and commitment to the full implementation of the human rights and fundamental freedoms proclaimed in the Universal Declaration of Human Rights and other international laws,
- 17.EMPOWER Tamang peoples to exercise our right to self-determination and customary rights and responsibility over their territory, ownership of its resources, environmental conservation and development,
- 18.CALL UPON the governments of the countries including Nepal to show generosity, dignity and bravery in recognizing historical damage caused to Tamang society by the state and in taking urgent measures for healing the historical wounds of the political marginalization and discrimination.
- 19.ADVOCATE all states, international community and non-governmental organizations, civil society to recognize Tamang people's right to citizenship, nationality, inclusion, and culture that are an integral part of human rights, which are universal, indivisible and interdependent and commit to the full implementation of them as enshrined in the International Laws,
- 20.ADVOCATE all the concerned states to provide special reservation for the Tamang as indigenous peoples in government services, political appointments, education, employment and civil society,
- 21.WORK towards uniting the Tamang peoples and civilizations around the planet and keeping the Tamang Centers alive and vibrant across the world,
- 22.REQUEST state governments, intergovernmental regional organisations and international community to recognize, respect and support for the decisions that Tamang society may make regarding its future, including the projects for defense of its identity as a nation on the international arena,
- 23.REITERATE our firm support of Tamang society, different organizations and their representatives and especially Tamang Ghedung in efforts to bring peace and development to the Tamsa-Ling and in the wider world,
- 24.PROMISE to collaborate closely with all Tamang Organizations across the globe in defense of exclusively democratic process of action for preservation of Tamang culture as a set of distinctive spiritual, material, intellectual and emotional features of our society that encompasses, art and literature, lifestyles, ways of living together, value systems, traditions and beliefs,
- 25.STATE that over and above any party-polity, state boundaries and narrow nationalism, we belong to the Tamang peoples who wish to face up to the future

from a position of unity, a combination of spirit and action and the integration of all us Tamang wherever we may be, in one common project,

26. INVITE institutions and the leaders of the Tamang society to increase their relationship and ties with Tamang living overseas and build an area that overcomes classic frontiers, a virtual territory, which brings the Tamang-Ling to wherever there may be Tamang to set up a world network for defense and promotion of every Tamang,
27. DECIDE to establish an International Tamang Council, which can serve as a bridge and a forum where Tamang Peoples may join together in elaborating and developing concepts, policies, programs, funds and actions for the economic and social development, culture, religion, language, education, health, the environment, human rights and conflict resolution relating to the Tamang people across the globe and pursue its activities in awareness raising and capacity-building within its fields of competence. We, the Representatives of the Tamang peoples and organizations commit ourselves as reflected in this declaration to adopt following ACTION PLAN made at this first International Conference for the implementation;
28. STRENGTHEN the role of our elders: GANBAS and wise traditional authorities: LAMA, TAMBA and BOMBO as the keepers of our traditional wisdom which embodies our spirituality and cosmovision as an alternative to the existing unsustainable cultural and development models,
29. PROTECT and strengthen our institutions, customary laws and practices, which are the bases of sound sustainable management of our environment, territories and peoples,
30. TAKE action for peaceful resolution that the conflicts and armed conflicts continued in the region shattered the life of the Tamang people, many children as orphans, helpless old age, deprived from employment, the basis of living and pushed to the brink of fear and destruction,
31. NURTURE an environment of intergenerational support, thereby laying a strong foundation for future generations and commit to pass on our indigenous way of life to safeguard our pride and dignity as peoples,
32. SUPPORT and strengthen Tamang women, youth, artists, Lawyers, professionals and student organizations to be fully empowered and enabled to voice their concerns in the national and international arena,
33. RESEARCH the songs and music, the pillars of the Tamang culture, to revitalize the Tamang identity at national and international level and promote them,

34. RECOGNIZE the Tamang unity in diversity of our dresses, ornaments, dialogues, customs within the community and commit collective actions for its preservation and promotions,
35. CALL for immediate measures to stop child labor, child sexual exploitation, girl trafficking, child soldiers, execution of minors and all forms of exploitations and injustices against Tamang women and girl children,
36. ADVOCATE the rights of Indigenous women and their vital role in human and environmental protection as custodians and sustainable manager of traditional knowledge, culture and biological diversity; and work towards fair and equitable access of the Tamang women to land, resources, education and other social and welfare services and to ensure Tamang women's participation in all levels of governance and leadership both locally, nationally and internationally,
37. DEMAND all the states to preserve and protect sacred, ceremonial and culturally significant sites and areas, burial, archeological and historical sites, including the unqualified right to restrict access to those sites, as the spiritual places and allocate sufficient budgets for the developments of all these sites,
38. COMMIT ourselves to safeguard, protect and reaffirm the use of indigenous knowledge and practices, respecting the spiritual values and dimensions of such knowledge, and protect our collective intellectual property for the preservation of cultural and biological diversity,
39. CONTINUE to utilize, strengthen and protect our traditional health systems within our communities and demand recognition for and financing and equitable partnerships for our own health programs, projects and initiatives,
40. REVITALIZE, strengthen and develop our traditional education institutions and systems for learning at all levels based on egalitarian value of tamang culture and demand education in Tamang language and scripts, and use in official affairs,
41. STRENGTHEN the capacity of our own indigenous systems of conflict resolution and reaffirm the role of our leaders and traditional authorities in resolving issues of conflict such as rape, torture and all other forms of human rights violations, and
42. ESTABLISH networks of research, planning, conservation, information, communication, scientific and technical cooperation to strengthen our specialized and diversified learning and capacity building, and if required, constitute necessary committees to implement this declaration and plan of action.

विश्वका तामाङहरू एक ही ! तामाङ सभ्यताको प्रवर्द्धन र विकास गरौं !!

ॐ॥ हार्ब सुविह सिंर य् ह्बन् ह्वेदुन ॥

विषयगत समितिहरूको विज्ञ भेला

९-१० नोभेम्बर, २०२४ । मन्जुश्री सम्वत् २८६० ॥

विषयगत समितिहरू

काठमाडौं (याम्बु), नेपाल

१. सांस्कृतिक पुनःउत्थान समिति
२. तामाङ कला, संस्कृति, साहित्य तथा इतिहास लेखन समिति
३. तामाङ मानवअधिकार प्रवर्द्धन समिति
४. भाषा, लिपि तथा शिक्षा प्रवर्द्धन समिति
५. अध्ययन, अनुसन्धान तथा क्षमता अभिवृद्धि समिति
६. अन्तर्राष्ट्रिय उच्च स्तरीय तामाङ पञ्चाङ्ग समिति

व्यवस्थापन
नेपाल तामाङ घेदुङ
सङ्घीय समिति

आयोजक
अन्तर्राष्ट्रिय तामाङ परिषद्
केन्द्रीय सचिवालय